

talaia
agrupació excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

REVISTA D'EXCURSIONISME

Núm. 293 - MARÇ 2008

HERBOLARI

L'ESPIGOL

Bio des de 1982

GRAN ASSORTIT
DE PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES

* * *

ESPECIALITZATS
EN PRODUCTES
ECOLÒGICS

25è ANIVERSARI

Herbes, dietètica, formatges i especialitats

Rambla de la Pau, 103 - Tel. i Fax 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú - herbolarilespigol@gmail.com

TECNICS

INSTAL·LACIONS, S.C.C.L.

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

AIRE CONDICIONAT

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

F
05

☎ 607 298 548 - 93 814 32 46

Picapedrers, 3 - 08800 Vilanova i la Geltrú

CENTRAL DE VIAJES, S.A.

GC-11-MD

**LA VOSTRA AGÈNCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MÉS DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIÓ I VAIXELL**

**OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'AE TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!**

C. Sant Gregori, 10 - 08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07

Adreça electrònica: abaeza@centralvia.es

FEROPTICA

Professionals de la visió i
l'audició

CENTRE AUDITIU AUTORIZAT

PHONAK Beltone

**AUDÍFONS: DIGITALS PROGRAMABLES, ANALÒGICS,
INVISIBLES, INTRA-AURICULARS O RETRO-AURICULARS**

C/ Josep Coroleu, 74

Tel. 93 815 74 72

Rambla Principal, 55

Tel. 93 814 38 62

08800 Vilanova i la Geltrú

Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
Fax 93 814 53 82
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
http://www.aetalaia.cat
a/e: aetalaia@aetalaia.cat

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

NOVEMBRE DE 2007 - FEBRER DE 2008 • Núm. 293

EDICIÓ

Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT

Salvador Belchi i Ibáñez

SECRETARI

Josep Domper i Garriga

RESPONSABLE WEB

Carles Gómez i Borràs

CONSELL DE REDACCIÓ

Josep Blanes i Minguez
Salvador Butí i Papiol
Jaume Esteban i Tarrasón
Pere Fernández i Llambrich
Blanca Forgas i Puigvert
Agustí Poch i Parés

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopart
C. Sant Antoni, 63
Sant Sadurn d'Noya
Tel. 93 891 03 12

DIPÒSIT LEGAL

B-24.619-90

PREU DE VENDA

3,31 euros

TIRATGE

800 exemplars

Foto portada: Via ferrada del Montsant

Fotografia: Jordi Pons

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través dels editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencioni el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'AE Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indicarà el títol de l'article i el nom i cognom (o pseudònim) de l'autor. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines. El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o diapositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor han d'anar escrits en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al darrere de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a màxim a final del segon mes de cada trimestre: febrer, juny o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En cooperació amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

- 3 EDITORIAL
Consell de redacció
- 4 ÉLISÉE RECLUS (2)
Xavier Arnaú
- 9 RUTA DELS TRES REFUGIS
Josep Mª Sánchez
- 13 LA MARXA COMPLEIX 50 ANYS
Antoni Ordovàs
- 15 CAMÍ DEL NORD. ASTÚRIES
Carles Gómez
- 18 XX CAMINADA POPULAR
Josep Domper
- 21 CURSA DE MUNTANYA
Ricard Belaskoain
Joaquín del Río
- 23 FERRADA MORERA DEL MONTSANT
Jordi Pons
- 25 SERRA DE CUBERES
Salvador Butí
- 27 PUIG DE CABRAFIGA
Nati Salvadó
- 29 FERRADA OLMO-URQUIZA
Jordi Pons
- 31 PORTS DE BESEIT (A)
Oriol Ventosa
- 33 PORTS DE BESEIT (B)
Josep Mª Sánchez
- 35 NAVÀS - CASTELLADRAL
Esther Carrera
- 37 AI, L'ENSENYAMENT!
Jordi Perera
- 39 CASTELLADRAL - MONTMAJOR
Josep Blanes
- 41 GENT QUE VE DE MOLT LLUNY
Jordi Perera
- 43 SANT ESTEVE - SANT MARÇAL
Jaume Esteban
- 45 QUÈ DUIA EL XATÓ D'EN SALVADOR?
Jordi Perera
- 47 FERRADA LES BALMES CORCADES
Jordi Pons
- 49 DIARI D'UNA VIA FERRADA
Manuel Doblas
- 51 CANTÀBRIA 2007
Manuel Castillón
- 53 CURSET D'ESPELEOLOGIA (2)
Manuel Castillón
- 55 NOTES D'AHIR (3)
Antoni Ferrer
- 59 ACTIVITATS CULTURALS
Consell de Redacció

editorial

Possiblement, fa cinquanta anys, tot just tres anys després de la fundació de l'entitat, els pioners de la Marxa de la Talaia no es van imaginar mai que l'any 2008, en un editorial de la revista, es parlaria d'ells i no únicament en el record sinó per ressaltar el fet que el 30 de març d'aquest any en farem la 50a edició. Tot un èxit.

No tot han estat bons moments, la mort del Joan Virella en plena marxa l'any 1990 va ser un cop molt dur per a tothom, no obstant això hem aguantat.

Fa uns anys, gràcies en part a la nostra tossuderia, insistència i exemple, vàrem ser capaços d'impulsar l'actual Copa Catalana de Marxes Tècniques Regulades, que ha estat un veritable trampolí i revulsiu per a moltes altres curses com la nostra.

La marxa de la Talaia és única per la participació actual i la històrica, per la modalitat de descripció utilitzada, per la informació i documentació que es dona als participants i pel fort component local que té. Esperem que aquest pasat i present es reflecteixin en un futur.

Felicitats, Marxa, i per molts anys!

Escala 1:25000

400 m.

0 4 km.

Distancia de las curvas de nivel 40 mts.

Signos Convencionales

- Ferrocarril
- Carretera
- Camino para automoviles
- Camino carretero
- Camino de herradura
- Sendero
- Línea de energía eléctrica
- Riera - torrente
- Ermita

ÉLISÉE RECLUS

UN EXCURSIONISTA SAVI I REBEL (2)

El llibertari

A finals de març arribaren a Suïssa la seva companya Fanny i les seves filles Jeannie i Magali i s'instal·laren en una casa pels voltants de Lugano, reprenent Reclus el seu ritme habitual de treball. A l'estiu del mateix any subscriu amb la casa Hachette un contracte per escriure la que serà la seva obra monumental, la *Nouvelle Géographie Universelle*. Templier, el director de la casa Hachette, havia insistit que, en aquest projecte editorial, Reclus havia de mostrar-se reservat pel que feia a les seves idees polítiques i socials. En principi es pensà en una obra d'uns deu volums per ésser venuda en fascicles i que pogués ser llegida per un ampli sector de la població. Finalment en resultaren vint, durà vint anys i en resultaren unes 18.000 pàgines. Foren uns anys d'intensa dedicació a la *Nouvelle Géographie Universelle*, durant els quals, per fer els diversos volums, viatjà quasi bé per tot el món: Àsia Menor i Algèria (1884), Tunísia (1885), Canadà (1889), EEUU (1890), Espanya i Portugal (1892), Brasil, Argentina, Uruguai i Xile (1893), etc.

L'any 1892, la Societat de Geografia de París li atorgà la medalla de or i la Universitat Lliure de Brussel·les li oferí donar un curs de geografia. Però Reclus demanà un ajornament fins a principis de 1894 per poder acabar la *Nouvelle Géographie Universelle*.

Paral·lelament, Reclus anà recuperant la seva activitat política. Hem de considerar aquí que, des de la sagnant repressió que va tenir lloc el 1848, els republicans francesos estaven molt desil·lusionats amb la política parlamentària. Per altra banda, en els primers anys de l'AIT (recordem que es fundà el 1864), les opinions i postures polítiques eren molt variades, i no serà fins a mitjans de la dècada dels 70 que la qüestió de l'Estat es posarà en primer terme. Reclus no serà estrany en aquest procés: si fins el 1871 es veia a si mateix com un socialista revolucionari partidari d'un govern republicà, serà en el període posterior a la Comuna de París que s'oposarà implacablement a qualsevol activitat política basada en partits i en l'Estat i esdevindrà un antiautoritari radical.

Dos anys després de la seva arribada a Suïssa s'inscriví a la Fe-

deració del Jura, adscrita a l'AIT i de caràcter netament llibertari. Fèu la coneixença de Piotr Kropotkin, també geògraf, amb el qual tindrà una estreta relació i amb qui serà uns dels teòrics de l'anarquisme més importants del segle XIX.

Kropotkin fundarà el 1879 la publicació periòdica *Le Revolté*, publicació que en principi Reclus mirà amb cert distanciament. Però serà a partir de l'empresonament de Kropotkin en el procés de Lyon que Reclus prendrà part activa tant en la direcció de la publicació com en la redacció d'articles.

El setembre de 1872 es realitza el congrés de l'AIT en què es produeix l'escisió entre autoritaris i llibertaris, o si es vol, entre marxistes i anarquistes, i Reclus prengué partit per aquests darrers. En el seu escrit de 1878, *L'Evolució legal i l'Anarquia*, expressa clara-

Caricatura de l'Elisée Reclus. Dibuix: Arxiu

ment el seu rebuig a qualsevol participació en l'Estat: *Si la revolució estableix algun tipus de govern, el govern deixarà de ser necessàriament revolucionari per esdevenir conservador. Els defensors dels oprimits esdevindran inevitablement opressors. Es necessari que els revolucionaris estiguin entre el poble i que no siguin temptats pel pretext de servir-los.*¹⁰

Durant els anys 80 es produirà un augment considerable de les accions anarquistes contra l'Estat, la qual cosa comportarà un augment brutal de la repressió de l'Estat. Reclus manifestarà a través de múltiples escrits en revistes i publicacions periòdiques la seva solidaritat amb els detinguts i defensarà clarament que el fi justifica els mitjans: *Crec que tota opressió crida a la reivindicació i tot opressor, individual o col·lectiu, s'exposa a la violència. Quan un home aïllat, portat per la seva còlera, es venja contra la societat que l'ha mal educat, mal alimentat, mal aconsellat, què he de dir? Prendre partit contra el desgraciat per justificar així d'una manera indirecta tot el sistema canalla, d'opressió que pesa sobre ell i de milions com ell? Mai!*¹¹

En aquest període publicarà les seves obres més militants com *L'Anarquia*, *Al meu germà el camperol*, *Evolució i Revolució*, *L'avenir dels nostres fills*, etc.

A principis de 1894, la Universitat Lliure de Brussel·les li comunica que ajornen la realització del curs anunciat, ja que la fama de Reclus com a anarquista no fa possible que ensenyi a la universitat. Davant d'això, estudiants i professors d'aquesta institució faran una campanya d'agitació en protesta per la cancel·lació del curs. Com a resultat del greu conflicte, els dissidents decideixen crear una nova universitat, la Universitat Nova de Brussel·les (UNB) de la

qual Reclus esdevindrà professor fins a la seva mort. Acabat el darrer volum de *La Nouvelle Géographie Universelle*, Reclus emprengué el camí cap a Brussel·les per dedicar-se, per fi, al seu somni de ser professor de Geografia.

El professor

El febrer de 1894 Reclus arribà a Brussel·les i el març donà la primera lliçó de Geografia Comparada davant de molts assistents. Reclus aportà una visió innovadora de l'estudi de la geografia, en la qual destacà la interacció dels aspectes físics i humans i la importància del contacte directe amb la Natura en la formació dels éssers humans:

*Estudié la masa enorme de las rocas con que estaba construida [...] la estudié en sus nieves, en sus hielos y en los meteoros que la combaten, en las plantas y en los animales que la habitan en su superficie. Procuré comprender también lo que había sido la montaña en la poesía y en la historia de las naciones, el papel que había representado en los movimientos de los pueblos y en los procesos de la humanidad entera.*¹²

*La verdadera escuela debe ser la Naturaleza libre con sus hermosos paisajes para contemplarlos, con sus leyes para estudiarlas, pero también con sus obstáculos para vencerlos. No se educan hombres animosos y puros en salas estrechas con ventanas enrejadas.*¹³

Ben establert a la UNB, per donar més entitat als estudis de geografia creà l'Institut de Geografia, adscrit a la UNB, on s'impartien els estudis de geografia amb un programa capdavanter. En el primer curs es donaven les matèries de Geologia, Botànica, Física, Química i diverses llengües estrangeres. Reclus considerava que el coneixement de les llengües era fonamental, tant per estudiar com per afavorir l'harmonia i l'enteniement entre les persones. En els cursos superiors es donava Geografia matemàtica, Teoria de les projeccions, Dibuix i Construcció de mapes... matèries encara avui absents en els estudis de geografia. Durant la setmana es feien les classes i els dissabtes s'organitzaven tertúlies geogràfiques on hi podia participar, a més de professors i alumnes, el públic interessat. La biblioteca de l'Institut arribà a tenir 9.000 volums, 7.000 mapes i 15.000 gravats.

Per a l'Institut, una tasca de primer ordre era la confecció de mapes i la construcció d'esferes

o globus terrestres. L'any 1902, Reclus elaborà una proposta d'equipament bàsic per a l'ensenyament de la geografia a les escoles en què recomanava que aquestes tinguessin globus fins a 2 m de diàmetre (escala 1/20.000.000) per representar la Terra i poder estudiar-la, i instal·lessin planetaris al jardí de l'escola formats per una esfera d'un metre de diàmetre que representaria el Sol, una minúscula boleta de 1 mm que representaria la Terra, unides per un eix visible de rotació, en un cercle de 24 m de diàmetre que representaria l'òrbita terrestre. El projecte pedagògic més ambiciós va ser el presentat per a l'Exposició Universal de París del 1900. Aquest projecte consistia en la instal·lació als Champs Élysées d'una esfera de 194 m de diàmetre i 27.000 tones de pes formada per una coberta esfèrica de 160 m d'alçada, amb les terres, els oceans, els boscos dibuixats en la seva cara externa; una esfera interior de 127 m de diàmetre lliure per poder girar sobre el seu eix amb el moviment de rotació de la terra, és a dir, una revolució cada 24 h; unes espirals adossades a l'interior de la coberta a 6 m de l'esfera interior per poder passejar per estudiar i observar i un espai a l'interior de

l'esfera per fer-hi exposicions. El cost del projecte va impedir que es dugués a terme.

A part de les classes a la UNB, recorregué tot Bèlgica donant conferències i els estius participava en els *Summer Meetings* que organitzava a Edimburg el seu amic Patrick Geddes, biòleg i pensador innovador en els camps de la planificació urbana i l'educació. I començà la que serà la seva darrera gran obra: *L'Homme i la Terra*, que acabarà l'any 1903.

Aquest any rep la visita de Francesc Ferrer i Guàrdia, fundador de l'Escola Moderna i divulgador a Espanya de l'obra de Reclus. Ferrer i Guàrdia volia que Reclus l'orientés sobre l'ensenyament de la geografia a l'Escola Moderna, en la qual col·laborava el catedràtic de Ciències Naturals de la Universitat de Barcelona, Odón de Buen, preparant, entre altres coses, llibres de text per a l'Escola entre ells un de Geografia Física prologat per Reclus. Odón de Buen va dirigir l'edició espanyola de *L'Homme et la Terre*.

Élisée Reclus passà els darrers anys de la seva vida dedicat intensament a la geografia i al seu ensenyament. El 4 de juliol de 1905 va morir prop de Bruges, tancant un cercle que s'inicià amb la fascinació per la Natura, època representada per la seva primera gran obra: *La Terre. Description des Phénomènes de la vie du globe*, es continuà amb la descoberta de la importància de l'empremta humana sobre el paisatge (no endebades la seva segona obra, *La Nouvelle Géographie Universelle* es subtitolà: *La Terre et les Hommes*), per acabar declarant el seu amor al proïsme amb la seva darrera gran obra *L'Homme et la Terre*.

Permeteu-me acabar aquesta semblança d'Élisée Reclus amb

uns paràgrafs d'un text que va publicar el 1866, la vigència dels quals apreciarien els amables lectors i lectores i en aquests temps de tanta tribulació... geogràfica:

Això no obstant, és un fet ben conegut que l'aire de les ciutats és carregat de principis de mort [...] En fi, és dins de les ciutats, sobretot en aquelles més cèlebres per la seva opulència i la seva civilització, que es troben certament els més degradats de tots els homes, pobres éssers sense esperança que la brutícia, la fam, la ignorància brutal, el menyspreu de tots han posat ben per sota del feliç salvatge que corre en llibertat pels boscos i les muntanyes. És al costat de la més gran esplendor que cal buscar l'abjecció més ínfima; no lluny d'aquests museus on es mostra la bellesa del cos humà en tota la seva glòria, nens raquítics s'escalfen a l'atmosfera impura exhalada de la boca de les clavegueres[...].

(A causa d'aquesta degradació de les ciutats les persones) Ja comencen a anar a viure a fora ciutat[...]

Per desgràcia aquest reflux de les ciutats cap a l'exterior no s'opera sense tornar el camp lleig: no solament els detritus de tota mena obstrueixen l'espai intermedi comprès entre la ciutat i els camps, sinó cosa més greu encara, l'especulació s'empara de tots els llocs encantadors del veïnatge, els divideix en lots rectangulars, els tanca de murades uniformes i després hi construeix per centenars i per milers casetes pretencioses [...].

Atès que la natura és profanada per tants especuladors precisament a causa de la seva bellesa, no és d'estranyar que en els seus treballs d'explotació els agricultors i les indústries negligessin el preguntar-se si no contribueixen a l'enlletgiment de la terra. És veritat que el dur treball se'n cuida poc de l'encant dels camps i de l'harmonia dels paisatges, a condició

que el sol produeixi collites abundants; [...]

Igualment importa poc a l'industrial, explotant la seva mina o manufactura al bell mig del camp, d'ennegrir l'atmosfera amb els fums de l'hulla i de viciar-la amb vapors pestilencials [...].

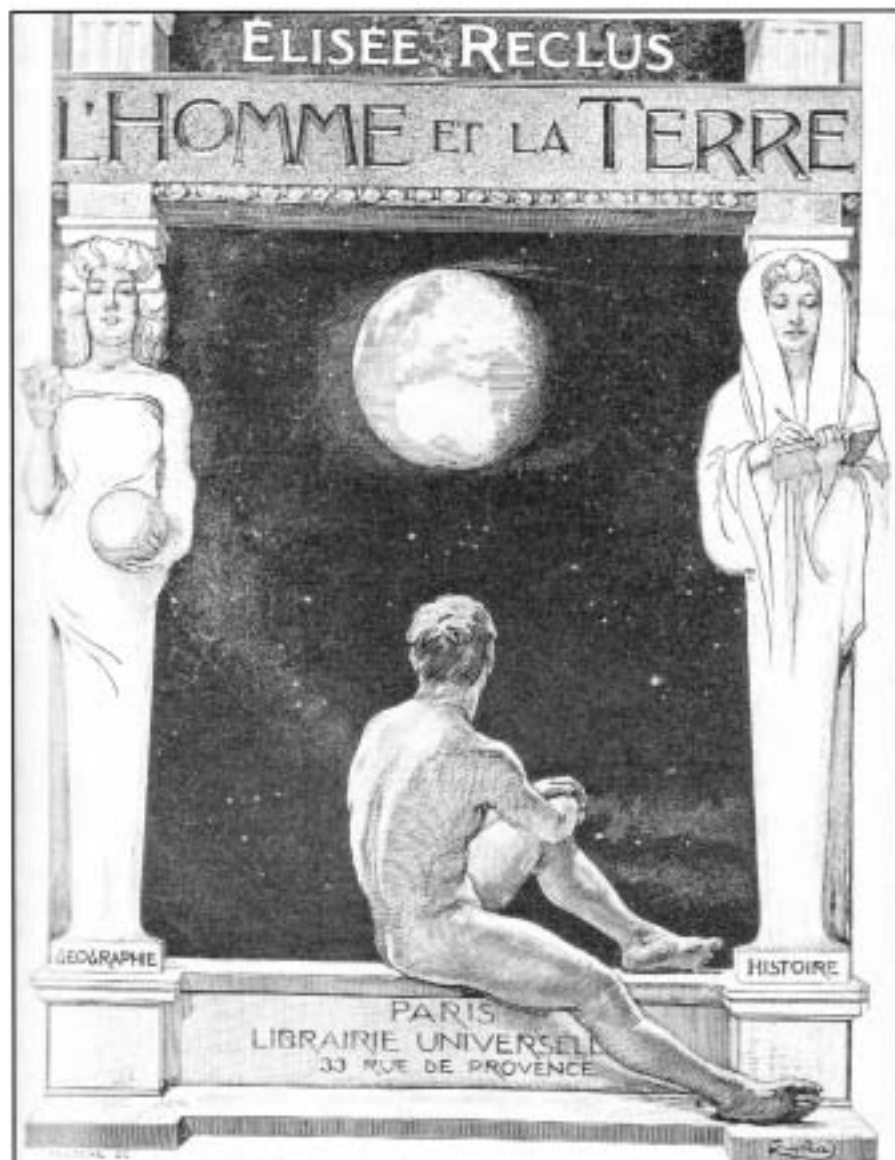
I respecte dels enginyers, els seus ponts i viaductes són sempre els mateixos, a la plana més unida o a les gorges de les muntanyes més abruptes; ell es preocupa, no de posar les seves construccions en harmonia amb el paisatge, sinó únicament d'equilibrar la força del pes i la resistència dels materials.

Certament, cal que l'home s'apoderi de la superfície de la terra i sàpiga utilitzar-ne les forces; no obstant això, hom no pot evitar de lamentar la brutalitat amb la qual s'acompleix aquesta presa de possessió.¹⁴

L'EXCURSIONISME

L'excursionisme de matriu burgesa

El 1876 es fundà L'Associació Catalanista d'Excursions Científiques. Els artífexs de la creació d'aquesta associació van ser elements joves de la burgesia local en auge: *el desarrollo cultural decimonónico y, más concretamente, los gustos y actitudes de la burguesía barcelonesa configuraron el carácter del excursionismo*¹⁵, les arrels ideològiques dels quals cal cercar-les en el moviment romàntic de la Renaixença. Aquesta joventut volia estudiar i recuperar les coses pròpies del país, com la llengua, l'art i els costums, per exaltar els valors patriòtics incorporant-se al discurs nacionalista. Aquest moviment presentava una diferència respecte als viatgers il·lustrats del segle XVIII, que tenien un esperit clarament regeneracionista i eren més crítics respecte del que veien, ja que intentaven estudiar el país per pal·liar els defectes que es detectessin.

En canvi, l'excursionisme romàntic que surt de la burgesia a finals del segle XIX va a la recerca de símbols identitaris, entre els quals agafarà com a símbol per excel·lència la muntanya, que esdevé reserva espiritual de les essències de la comunitat.

Aquests gustos van orientats, igual que altres moviments romàntics de l'època, a recuperar les proeses dels avantpassats més notoris i a identificar les èpoques de formació de la nació, que en el cas de Catalunya van molt lligades al país interior muntanyós, on els heroics pobladors es van refugiar per resistir les embranzides dels enemics exteriors.

Així, l'excursionisme de l'època té tendència a recórrer la Catalunya Vella, nucli del país en l'època

medieval i és el temps en què es personifiquen entitats ben netes: el Pirineu, amb el celebrat Canigó, com llunyà i inaccessible origen del país; el vell Montseny, com l'etern vigia de la nació; i el Montserrat, com el santuari sagrat i centre espiritual del país. Símbols, tots ells, encara vigents en l'imaginari col·lectiu del país (Marti-Henneberg).

En definitiva, l'excursionisme català, com més tard ho serà el nacionalisme polític, fou un intent per part de la burgesia d'agrupar les diferents esferes socials en un ideal comú de país: *se trata de un movimiento que agrupa en cada caso a los elementos más destacados de la burguesía en un proyecto común de consolidación interclasista de la unidad nacional. Para ello popularizan al*

máximo sus sociedades, llegando a renunciar a su proyecto inicial de investigación para dedicarse al conocimiento y canto de la belleza patria.¹⁶

Aquest excursionisme arribarà, modificat per les transformacions lògiques, fins als nostres dies a través sobretot del Centre Excursionista de Catalunya, hereu directe de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques.

L'excursionisme de matriu obrera

Paral·lel a l'excursionisme esmentat més amunt, existeix un excursionisme nascut dins els ambients més populars lligats a nuclis republicans, federalistes, obreristes i llibertaris, el qual mantindrà com element primordial el coneixement de la Natura.

Com és obvi, en aquest excursionisme també existeix un component ideològic que integra les idees del corrent regeneracionista, que vol allunyar els obrers dels vicis com l'afició al joc, a la beguda i a les curses de braus, i el corrent que podríem anomenar "higienista", que busca, en la sortida al camp o a la muntanya, allunyar les persones, encara que sigui per unes hores, de les insa-

lubres condicions de vida que imperen en els barris obrers (Vegeu's més amunt el text de Reclus referint-se a la ciutat).

A aquesta matriu, s'hi afegeix la visió - o el concepte - de Naturalista que tenen sobretot els llibertaris, lectors incansables de l'obra de Reclus: *¿Quién no ve que todo lo que no sea la reintegración completa y perfecta de las cosas y los seres en la armonía de las leyes de la Naturaleza ha de traer consigo la creación de modus vivendi transitorios que sólo prolongan su existencia a fuerza de transgresiones, cada vez mas violentas, de esas inalterables leyes?*¹⁷

Dos anys més tard d'haver-se fundat l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques es produeix una escisió, donat el marcat caràcter conservador d'aquesta, i neix l'Associació d'Excursions Catalana. Els fundadors d'aquesta nova associació foren l'anarquista Eudald Canivell i el reusenc Cels Gomis, els quals pretenien recuperar els vells vincles d'amor per la Naturalista en equilibri amb el progrés científic tal i com preconitzava Élisée Reclus¹⁸. Eren els anys en què l'anarquisme propagava que l'estudi de la Natura era la base de l'educació obrera: l'objectiu d'aquest excursionisme era aprofundir en les relacions entre la societat i la naturalesa. Aquesta mena d'excursionisme es desenvolupà amb estreta relació amb altres entitats com Federacions Obreres, Ateneus obrers, Sindicats, Cercles Republicans i Federalistes, etc.

A més, aquest tipus d'excursionisme estarà potenciat per les escoles Racionalistes, com la coneguda Escola Moderna d'en Ferrer i Guàrdia que hem citat en parlar de Reclus. En aquest sentit, un dels grans impulsors d'aquest excursionisme fou Odón

de Buen, catedràtic d'Història Natural a la Universitat de Barcelona, que defenia que l'excursió és: *En Ciencias Naturales, fundamental, pues no concibo el estudio de la naturaleza entre cuatro paredes o falsificada en colecciones uniformadas en que el ejemplar es todo. En el campo las agrupaciones de los seres reflejan las grandes leyes naturales, como la agrupación de letras en palabras y las palabras en oraciones reflejan el pensamiento que las dicta. Estudiar la Historia Natural en los museos es como estudiar la literatura en los diccionarios.*

Malauradament, però, aquest anhel de crear un nou món en el qual les persones poguessin gaudir d'una vida guiada per l'amor a les arts, la ciència i la Natura desaparegué una vegada acabada la guerra civil espanyola.

Xavier Arnau

Notes:

¹⁰ *L'Evolution légale et l'anarchie*. Bibliothèque des "Temps Nouveaux" n°3. Brussel·les, 1985.

¹¹ *Correspondance*. Tome II. Librairie Schleicher Frères. Paris, 1911.

¹² *La Montaña*. Élisée Reclus. Amarú Ediciones. Col. Mar Adentro 20. Salamanca, 1998.

¹³ Ibid.

¹⁴ *Du sentiment de la nature dans les sociétés modernes*. Publicat a la *Revue des deux mondes*. Número 63. 15 maig 1866, pp.352-381.

¹⁵ *La pasión por la montaña. Literatura, pedagogía y ciencia en el excursionismo del siglo XIX*. Jordi Martí-Henneberg. *Geo crítica*. Núm. 66. Ediciones de la Universitat de Barcelona, 1986.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ *El Obrero Moderno*. Anselmo Lorenzo. Biblioteca El Productor. Barcelona, 1903.

¹⁸ *Medis obrers i innovació cultural a Sabadell (1900-1939): l'altra aventura de la ciutat industrial*. Eduard Masjoan, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Serveis de Publicacions, 2006. (Ciència i Tècnica, 33. Història)

RUTA DEL TRES REFUGIS

A començament d'estiu, al voltant de Sant Joan, una colla de caminaires vam realitzar una de les travesses que s'han posat de moda, organitzades com una excursió més o menys llarga, dura o difícil, tot pernctant en refugis, on a més de poder menjar i a vegades dutxar-te, pots recuperar-te de les llargues jornades de triscar per valls, camins i carenes. Nosaltres ho fem xino-xano, gaudint i assaborint el paisatge del nostre territori.

Després de reunions i contactes amb els guardes del refugi, decidim fer aquest circuit dels tres refugis per la Vall del Freser, del Ter, del Carançà i de Núria.

També decidim fer el viatge amb tren, aprofitant que aquest any tenen un funcionament exemplar, per bé que fins a última hora vam tenir la por al cos.

VILANOVA - QUERALBS

24 de juny de 2007

Dos dies abans de començar l'aventura, problemes al Prat amb mal funcionament del tren i combinació amb bus. Ens encomanem a la Mare de Déu del Foment i mantenim el mitjà de transport. A les 6 h ja estem a l'estació junt amb els que han passat la nit de revetlla i que encara tiren algun coet. A Barcelona-Sants, després de superar el laberint amb nota alta, hem d'agafar un altre tren per anar a Sant Andreu Arenal, on aprofitem l'espera per esmorzar. Agafem el tren que ens deixa a

Ripoll i des d'aquí, com que també fan obres, un bus ens duu a Ribes de Freser, on arribem amb el temps just per comprar el bitllet del cremallera. A les 12 h 10 min arribem a Queralbs tot i que ningú no s'ho creia.

1a etapa

QUERALBS (1.180 m) - REFUGI DE COMA DE VACA (1.995 m)

Aprox. 15 km / desnivell +915 m -100 m / 6 h 15 min i un dia asolellat. Fets els preparatius necessaris comença l'aventura d'avui. Des de l'estació del cremallera de Queralbs, seguint la carretera, passem pel costat de l'Alberg-Refugi La Farga, travessam el riu pel costat de la central elèctrica Les Illes, d'on surt un bon doll d'aigua. Seguim per la pista asfaltada on la vegetació ens fa

la pujada més fresqueta, travessam el riu, on hi ha alguns banyistes, pel Pont de Daió i comencem les Gorges del Freser.

El camí va pujant i nosaltres esbufegant; a trossos és cobert de vegetació que ens refresca i alegra la visió amb l'esclat de colors. Arribem al Salt del Grill on fem parada tècnica per fotografiar aquest salt tan bonic d'uns 10 m d'alçada que gairebé no cap al visor; reprenem la pujada i en un petit prat dinem tot contemplant la vall del Freser i els cims que l'envolten; aquí veiem els primers isards.

El camí segueix pujant i la vegetació es va fent escassa; travessam el riu per un pont i pugem de valent, fent ziga-zaga pels

Coll de la Marrana. Foto: Lourdes Campins

pedriscalls i gaudint del neret florit. Quan ja només vèiem pujades per tot arreu, als fons entreveiem la nostra meta: el Refugi de Coma de Vaca i la seva vall; encara hem de fer una volta i una bona baixada, travessar el riu per un pont de ferro torçat per una riada i arribem al refugi de Coma de Vaca.

Quan ens acostàvem al refugi tots els seus habitants temporals estaven concentrats en un turonet envoltant les plaques solars. Després ens assabentem que és l'únic lloc on, amb sort i paciència, pots trobar una mica de cobertura per al mòbil. Aquest camí no es pot fer servir a l'hivern pel perill d'allaus que hi ha.

Després de complir les normes de rigor, fora botes, guardar motxilles i una dutxa que ens deixa nous, fem una descoberta pels voltants del refugi, meravellats pel seu entorn, mentre el fred i la boira que baixa ens ho permet, tot esperant l'hora de sopar.

Després d'un bon sopar celebrem Sant Jani amb una copa de cava i cap a intentar dormir, si els músics nocturns ens ho permeten. En total som 20 persones.

2a etapa

REFUGI DE COMA DE VACA (1.995 m) - REFUGI D'ULLDETER (2.220 m)

25 de juny de 2007

Aprox. 11 km / desnivell +534 m -09 m / 4 h 30 min i un dia asolellat. Mentre fem un esmorzar d'hotel i mirem si escampa la boira, veiem els isards que baixen a beure al riu. Fets el preparatiu adients i rebut el sotrec de la temperatura ambient, comencem l'aventura d'avui creuant el pont de ferro torçat, seguint per la Coma del Freser paral·lels al riu amb un primer tram planer, al Roc de l'Orri ja s'enfila i a l'altra vora del riu veiem l'esquelet d'una vaca a prop de la Cabana dels Eugassers. Quan arribem al plu-

Coll de la Geganta i Pic dels Bastiments. Foto: José M^o Sánchez

viòmetre, al costat d'un salt d'aigua, fem un descans per posarnos crema protectora, davant d'una magnífica vista de la Coma del Freser i el Pic de Bastiments. Reprenem la marxa amb forta pujada fins al Coll de la Marrana (2.529 m), ens abriguem pel fort i gelat vent que fa, fem la foto de grup i ens protegim del vent.

A la baixada anem gaudint a la dreta del Pic de Gra de Fajol, davant el Circ d'Ulldeter i a l'esquerra el Pic de Bastiments; visitem l'Ull del Ter, les dues parets que resten del Xalet Vell amb la placa recordatòria. Baixem per les pistes d'esquí envoltats de canons de neu.

Fem una parada tècnica per embadocar-nos amb el paisatge; reprenem el camí i passant entremig de cavalls de pastura arribem al Refugi d'Ulldeter.

De moment estem sols, fem una descoberta pels voltants del refugi, no gaire estona ja que fa un fred que pela. Després d'un dinar de refugi, a la tarda, per fi podem fer una dutxa que en deixa nous i preparar els llits per dormir. Al vespre el refugi està ple, sobretot de francesos.

3a etapa

REFUGI D'ULLDETER (2.220 m) - REFUGI DE RAS DE CARANÇA (1.831 m)

26 de juny de 2007

Aprox. 18 km / desnivell +391 m -780 m / 7 h i un dia asolellat. Mentre esmorzem mirem si escampa la boira i un cop fets els preparatius adients i rebut altre cop el sotrec de la temperatura ambient, comencem l'aventura d'avui pujant per la pista d'esquí fins el Xalet Vell i l'Ull del Ter. Com que el camí no està senyalitzat, després de la pujada fem una bona baixada fins un hidrant i tornem a pujar pel costat d'una altra pista d'esquí tot veient isards i marmotes. Trobat el senderol de pujada sense vegetació, molt pujador i també molt pedregós, assolim el Coll de la Geganta (2.611 m). Des d'aquest magnífic mirador veiem el Circ del Ter i totes les muntanyes que l'envolten; per l'altre costat el Circ de Bacivers. Comencem la baixada per una tartera pel costat del Bastiments i la Coma de Bacivers, trobant clapes de neu i no podent estalviar-nos la inevitable guerra de neu.

Segons anem perdent alçada, va sortint la vegetació i el bonic paisatge que està en la seva prima-

vera florida, tot això cuidat pel jardiner de l'Evèlia, que ens deixa bocabadats...

Tots embadalits i baixant pel costat del riu, la Tina té una topada amb una roca; després d'apedaçar-la una mica com vam poder (després, arribats a Vilanova i feta la tranquil·litzadora visita a l'hospital, va resultar ser una cura de congrés de metges) ens anem endinsant per l'inoblidable paratge del Pla de Bacivers. Passem pel costat d'un refugi lliure que podem dir-ne 'de les rates' i passat el riu Carançà pel seu pont de fusta, arribem al Refugi de Ras de Carançà on fem un petit dinar a l'estil francès.

Refugi de muntanya autèntic, sense corrent elèctric ni lavabos, a rentar-se al riu amb aigua freda, se'ns treuen a tots les ganes de dutxar-se. El wc a uns 100 m i el camí per arribar-hi entremig de les vaques i les seves 'sobrassades'. Per dormir en uns matalassos de mig metre on era difícil moure's per la nit. Els responsables del refugi fan l'avitallament amb l'ajut d'un burret que quan veu que el busquen per treballar s'amaga i l'han d'enredar com poden.

El refugi de 30 places està ple, majoria francesos; sopem al segon torn, a les vuit del vespre i a la llum de les espelmes, així no veiem que les llenties són molt igualides, deu ser l'avantatge de sopar els últims, que si falta menjar li afageixen aigua. Tot esperant l'hora de sopar, la Blanca sent cantar uns de la Catalunya Nord i un reduït grup anem a ficar la cullerada.

4a etapa

REFUGI DE RAS DE CARANÇÀ (1.831 m) - REFUGI DE RAS DE CARANÇÀ (1.831 m)

27 de juny de 2007

Aprox. 26 km / desnivell +600 m -600 m / 9 h 45 min i un dia asolellat. Avui, com que esmor-

zem al segon torn, comencem l'aventura més tard. Ho fem baixant i per tant el camí de tornada serà pujant, que sembla més dret que quan es fa de baixada.

Al començament hi ha vaques pasturant amb els seus vedellets; anem allunyant-nos i apropant-nos al riu, pujant i baixant pedrots fins arribar a les passarel·les i ponts penjats, uns fixos i altres mòbils, de manera que no fa gaire gràcia; això sí, el paisatge és immillorable.

Passats els camins penjats, seguim el recorregut per un camí enmig dels arbres que ens deixa embadalits, en una cruïlla seguim per l'esquerra que puja i puja per un camí tallat a la roca; sort del cable per agafar-se. Passem la part aèria del congost, quan el camí s'eixample fem una parada tècnica per dinar.

En acabar i tot fent el ressopò, la Blanca ens abandona perquè li fan molt mal els genolls i nosaltres desfem el camí per tornar al Refugi de Ras de Carançà però en pujada, com ja hem esmentat; arribem una mica tous. Com que no ens podem dutxar, fem una rentada superficial, que amb el

fred les males olors es congelen i no es noten gaire!

Sopem també al segon torn; hi ha un punt d'alarma pel rumor que ens donen el mateix sopar d'ahir, de no gaire bon record, però a l'hora de la veritat sopem espaguetis. Més contents i després de la recerca de flassades 'xoriçades' per uns bascos, i sent com ahir 30 persones la majoria francesos, anem a dormir; abans ens repartim els estris que ha deixat al refugi la Blanca, per tornar-li, no penseu altra cosa.

5a etapa

REFUGI DE RAS DE CARANÇÀ (1.831 m) - REFUGI COMA DE VACA (1.995 m)

28 de juny de 2007

Aprox. 21 km / desnivell +896 m -732 m / 8 h 40 min i un dia avui espantós. Iniciem aquesta etapa, la més forta del circuit però també la més impressionant. Comencem l'aventura pujant per sortir de la Vall de Carançà amb un camí ple de pins i neret florit, arribem a l'Estany de Carançà, fem parada per gaudir de la seva bellesa i fent fotos per retenir aquests moments, el voregem per la seva dreta i després de for-

Coma de Bacivers. Foto: Lourdes Campins

ta pujada i retombs arribem a un petit estany i fent més pujada arribem a l'Estany Negre, més parada per a fotos, ens agradaria congelar aquest record per sempre.

A partir d'aquí es puja de valent arribant a l'Estany Blau, on juguem amb la neu com criatures al peu del Pic de l'Infern, tornem a pujar de valent i després d'un retomb on la pujada és més suau, arribem al Coll de Carança (2.727 m), des d'aquí contemplem el Pic de l'Infern, el Pic de Nou Creus i totes les muntanyes que ens envolten.

A partir d'aquest punt comença la baixada per una tartera molt dreta, contemplem isards i marmotes, fem una parada per dinar recuperant forces i com que el fred és viu seguim el camí per la Coma de Vaca i pel costat del torrent del mateix nom; després de creuar el torrent amb força dificultat, arribem al refugi una mica tous però sencers i contents.

Fem una dutxa reparadora després de dos dies sense poder fer-ho i mentre esperem l'hora de sopar, amb molta cura mirem per les finestres els isards que encer-

Estany de Carança. Foto: Lourdes Campins

clen el refugi. Fem un sopar digne d'un bon hotel celebrant Sant Pere amb una copa de cava. Anem a dormir tot el grup i un de Berga.

6a etapa REFUGI DE COMA DE VACA (1.995 m) - SANTUARI DE NÚRIA (1.967 m) pel camí dels enginyers

29 de juny de 2007

Aprox. 14 km / desnivell +300 m -326 m / 5 h 20 min i un dia asolellat. Comencem l'aventura d'avui fent una última ullada al re-

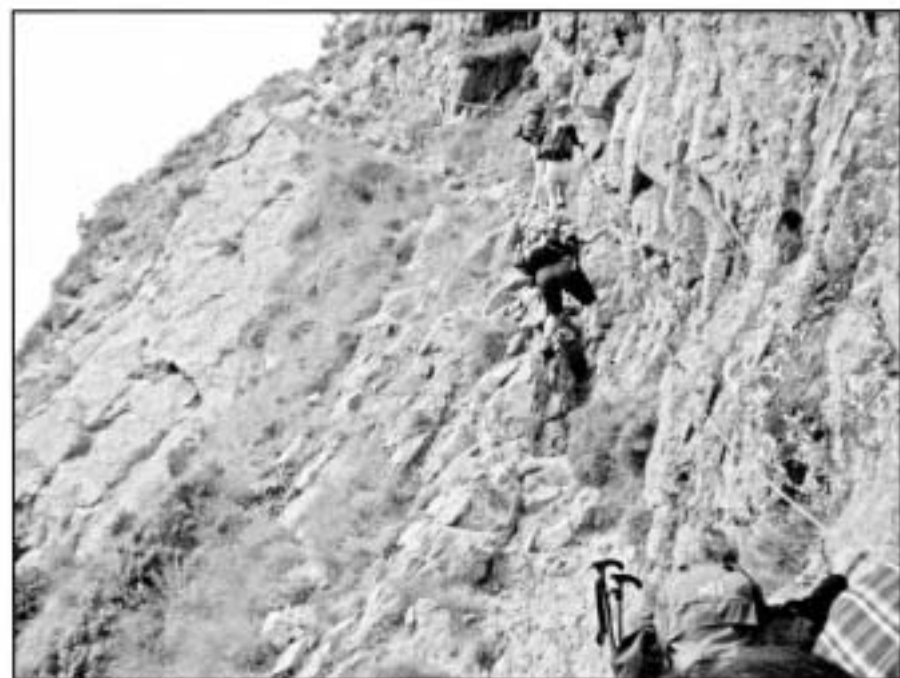
fugi i a la Coma del Freser; arribem al mirador o Coll dels Homes des d'on tenim una panoràmica de les Gorges del Freser, a l'esquerra i molt més avall veiem el camí del primer dia.

Passem el cingle de la Balma, tros difícil amb cable, les Angles de Juan Deu i després de pujar, baixar i planejar des del Roc d'en Colomer veiem l'Alberg del Pic de l'Àliga, les Gorges de Núria i el Puigmal. Després d'un salt d'aigua i un revolt veiem el Santuari de Núria i el seu estany, amb una cobla de sardanes que ens va semblar que ens esperaven; arribem a l'estació del cremallera amb el temps just per comprar els bitllets i sortir cap a Ribes de Freser.

RIBES DE FRESER – VILANOVA

Dinem a Ribes de Freser tot esperant la sortida del bus que ens durà a Ripoll, i des d'aquí el tren ens porta a Barcelona-Sants. Després d'esperar una estona i de canviar de tren, arribem a Vilanova a las 20 h 20 min per retornar a la nostra vida a nivell del mar.

José Mª Sánchez Pons
Juny 2007

Cingle de la Balma. Foto: José Mª Sánchez

LA MARXA D'ORIENTACIÓ PER DESCRIPCIÓ COMPLEIX 50 ANYS

Llunyà queda el 15 de febrer de 1959, data a partir de la qual s'inicià la I^a Marxa Social. En un cartell penjat en el tauler del local social de l'A.E. Talaia es donava coneixement de la Marxa entre d'altres excursions a efectuar. Aquesta, la primera, no era pas per Descripció (en seria la següent) i es tractava d'anar seguint un itinerari sobre un mapa de 'l'Alpina'... Solament que seguint pel camí correcte hi havia diversos controls que anotaven l'hora de pas dels participants i aquests haurien d'ajustar-se a un 'temps oficial' gelosament guardat fins al final de la prova.

El butlletí núm. 219 gener-febrer-març de 1988 en fa un esment explicatiu, de la Marxa, documentació arxivada en la biblioteca de l'Agrupació. Només hi manca la distància i l'horari concret de la XIX

Marxa (any 1977), Torrelles de Foix-can Coral-Santuari de Foix-, de la qual, per algun atzar s'han perdut les dades. Si algun marxador que hi prengué part en té una còpia seria d'agrair per completar el conjunt.

En el llibre publicat commemorant el Cinquantenari de la Talaia, en el capítol de la Marxa, es dona un resum de tots aquests anys, els milers de participants recorrent més de 800 km, a través de les comarques veïnes del nostre Garraf, del Baix Llobregat, l'Alt i Baix Penedès, l'Alt Camp, l'Anoia, la Conca de Barberà...

En la preparació prèvia de com es cou la Marxa hi ha tot un anecdotari. Abans de cada edició s'han hagut de realitzar un recull de sortides, de quinze a vint, depenent del territori. Ja fa molts anys que

l'itinerari surt i arriba al mateix lloc. Al començament no era així, excepte en la II^a del 1960 que sortia i arribava al local social del carrer Sant Pau, 27. La logística per apropar-se a l'indret on començava la Marxa podia ser una mica entretinguda.

En la V^a prova, la sortida era a Castellet i aleshores calia agafar el tren fins a Sant Vicenç, fer un transbord en la línia de Vilafranca i baixar a l'estació de l'Arboç. Dos quilòmetres per carretera i s'atnyia el poble. En fer el recorregut de la marxa fins a Canyelles, punt de l'arribada, llavors només quedava regressar a Vilanova i a voltes l'autobús de línia ja havia passat. Aquesta premissa obligava a efectuar en unes tres sortides, com a màxim, tot l'anar lligant el recorregut, disposar els controls, mesurar-ne la longitud, escriure la descripció. De normal eren tres persones. En l'última sortida preparatòria en prenia la distància amb la roda comptavoltes en Blanes o en Penna, controlant el temps, i hom anotava en una llibreta la descripció que oferia el paisatge per tal d'orientar els excursionistes de la marxa. Si un tram a seguir era llarg i presentava monotonía i no era gens perdor, es podia expressar amb allò de 'después de cierto tiempo'... O allò altre de .. 'a la derecha se encuentra un olivo joven'... Un tan abstracte... Corregir un dubte o voler comprovar un detall significava alguna corredissa per atrapar els companys...

Paquita Simón, Josep Elies, Rafael Toledano i el seu fill Joan (1959). Foto: Ramon Falcó

L'any 1968 hi hagué el propòsit que la Marxa pugés al cim del Montclar (Conca de Barberà) i arribar a Biure de Gaià. Amb els companys Jani Ferrer i Jesús Santacana, que aleshores disposava d'un '2 cavalls', es va fer cap a Cabra del Camp (no sense abans haver experimentat l'ensurt en derrapar el vehicle ran d'una vinyeta).

Des de Cabra s'ascendi a la muntanya de Selmella (cremada de feia poc) i més endavant, des de dalt, es descobrí l'insòlit poblet de Vallespinosa enclotat en la barrancada. En davallar al llogarret es mirà de trobar pels voltants un sender que s'enfilés al cim que d'allí estant presentava un caire enigmàtic en el dia grisós. No hi hagué encert. Pel gener el dia es curt, i un tant decebut, es telefonà a Cabra perquè vingués un taxi i recollir el cotxe. Aquell any la X^a Marxa es faria de la Llacuna a Sant Martí de Tous creuant la serra de Miralles.

Vint-i-dos anys més tard, el 1990, la XXXII Marxa tomava al Montclar. El dia de la celebració, el 10 de març, quan ja la caminada havia sortit de Pontils i faldejava la muntanya, el company Joan Virella, cap d'organització al llarg de tantes marxes, tingué un col·lapse que el privà de la vida i la Marxa fou suspesa.

Tres mesos després una bona colla de la Talaia i excursionistes d'altres entitats feren la Marxa sense caire competitiu en homenatge seu, es col·locà un monòlit i es pujà al cim...

El sentit de les marxes excursionistes per muntanya, ans una competició amb adversaris, és més aviat el de posar a prova els sentits de l'observació de cadascú i esperonar el sentit de viure i complaure's amb el medi natural.

També és un dia de retrobaments

Control A al Poal (1959). Foto: Ramon Falcó

d'antics i nous companys. En una de les marxes prop de casa nostra, en el Punt del Mitjotes, es podia escoltar l'elogi d'un equip lleidetà referint-se a l'exòtic sotabosc garrafenc.

Durant cinquanta marxes hi ha hagut una evolució imparable, sistemes nous impensables en el començ; la informàtica, el transport, les classificacions ràpides, el mig minut, l'esmorzar en un dels primers controls, mapes acurats, relats històrics. Ara, encara que plovisquegi ja no s'esborrona el full descriptiu confeccionat mercè a un sistema mediàtic ben disposat perquè ahir com avui l'excursionista marxador

trobi el bon camí. Una marxa ja clàssica que ja de fa anys és al calendari de competicions de la FEEC i també de les marxes regulades.

En aquesta diada trobem a faltar molts amics i amigues, col·laboradors que han fet possible aquesta motivació excursionista. Tot comporta dedicació, els més joves tenen horitzons si agrada el redescobrir un raconet més del nostre entorn natural. Un jorn més per a totes les edats en un lleure ben esmerçat perllongat a través de tants anys...

Antoni Ordovàs
gener 2008

Nati illa i Llum Albà (1959). Foto: Ramon Falcó

CAMÍ DEL NORD PER TERRES D'ASTÚRIES

Etapla n. 18 **UNQUERA – LLANES** **24 d'octubre de 2006**

Després de dormir a l'alberg de San Vicente de la Barquera, esmorzem a Unquera, fa molt de fred, iniciem el camí pràcticament a les 9h creuant el pont sobre el riu Deba per on entrem a Asturias. Trobem les primeres fites del camí amb ceràmica blava i la vieira groga, pugem la "Cuesta del Canto", on podem gaudir de magnífiques panoràmiques de la ria Tina Mayor. Arribem a Colombres (1,5 km) on fem una parada per visitar la Casa Indiana Quinta de Guadalupe, on hi ha la fundació del Archivo General de Indias i Museo de la Emigración. Trobem tres peregrins, que ja coneixem, que havien dormit a una entrada coberta de l'església perquè no havien trobat cap alberg.

Sortim del poble i trobem el barri del Peral i la CN-634, seguim aquesta carretera fins a trobar el poble de La Franca, on després de caminar una estona ens porta una altra vegada a l'esmentada carretera. La seguim uns quilòmetres fins arribar primer a Buelna i després a Pendueles (8 km). En aquest darrer poble, en lloc de seguir el camí oficial, que és per la carretera general, triem anar per la costa mitjançant el PR E9. La decisió és encertada, tota vegada que les vistes de la costa són molt agradables. Primer trobem la platja de Vidiago en marea baixa, això ens permet baixar-

hi i poder contemplar millor l'indret. Continuem pel sender i trobem un tram de costa espectacular, on hi ha el "Monumento Natural los Bufones de Arenillas". Per poder trobar on dinar, sortim del E9 i agafem la carretera fins al poble de San Roque de Acebal. Després recuperem el sender fins arribar a Llanes (12,6 km). **Hem fet : 22,1 km i en portem 347,0**

Etapla n. 19 **LLANES – RIBADESELLA** **25 d'octubre de 2006**

Deixem l'alberg "La Estación" i sortim de Llanes tot agafant la carretera AS-263 direcció a Ribadesella, però la deixem aviat, creuem la via del tren i en poc temps arribem a Poo (2,5 km); ens fem

unes fotos al costat de l'església de San Vicente i deixem el poble, agafant un camí que passa entre prats molt verds; fa calor però el temps no és gaire segur. Arribem a la costa on podem gaudir de boniques vistes, passem per la platja de Troenzo i arribem a la Isla de San Martin, lloc molt recomanable.

Al cap d'una estona entrem en el poble de Celorio (2,1 km) on esmorzem. Continuem el camí i trobem l'església de N.S. de los Dolores, segle XVIII; és un lloc molt bonic, sobretot en marea alta; nosaltres, però, la veiem en marea baixa. Seguim la carretera i trobem la Capilla de Animas i el poble de Barro (1,9 km) i a continuació Niembro (0,9 km). Comencem a passar per boscos de

Panoràmica des del coll Queduri. Foto: Carlos Gómez

castanyers i eucaliptus; cal esmentar la quantitat de castanyes grans que trobem continuament per terra, ja que no les agafen. Tornem a trobar la AS-263 sota l'autovia i entrem a Naves (4 km). Caminem per l'antic traçat de la via del tren, trobem el poble de Villahormes amb la capella de San Antonio i la bonica i gran platja de San Antolin; finalment arribem a Nueva (4,4 km) on dinem, per cert molt bé, al restaurant Casa Pilar.

Després continuem el camí creuant algunes vegades la via del tren, arribem a la carretera LLN-17 i ens encaminem cap a Villanueva de Pria, travessem alguns prats i un bosc i pugem cap a l'església de Silviella, ara baixem per un camí cimentat fins que arribem a Cuerres (5,8 km). Continuem baixant fins arribar a la via del tren i agafem un camí carreter, trobem un pont medieval, petit però molt bonic, finalment trobem la carretera AS-263 que ens porta a Rivadesella (6,6 km). Són ja pràcticament les 20 h quan arribem a l'alberg Roberto Fressinelli. **Hem fet : 28,2 km i en portem 375,2**

Etapla n. 20 **RIBADESELLA – LA ISLA** **26 d'octubre de 2006**

Sortim de l'alberg a les 8h, encara és de nit, seguim el passeig marítim fins que trobem una rotonda on hi ha un vaixell en el centre; seguim i veiem de lluny el poble de San Esteban de Leces, on hi ha un alberg de peregrins. Caminem entre prats per un camí carreter asfaltat tot baixant fins que trobem el poble de La Vega (5 km), el travessem i arribem a la platja de Vega, la seguim fins al final i pugem per un camí molt poc esbrossat que ens porta a la carretera CN-632, la qual seguim. Arribem a Berbes (2 km), no deixem la carretera fins arribar a una rotonda gran al costat de l'autovia, entrem a Prado-Caravia a les

12 h i en tot el recorregut no hem trobat cap lloc per esmorzar, així és que fem un esmorzar-dinar. Continuem el camí i del costat de l'església del poble els senyals ens porten cap a la petita platja de l'Arenal de Moris, travessem prats tot caminant paral·lels al mar; en un tancat, un cavall ens ve a saludar. Arribem a La Espasa (7,3 km) on podem gaudir de les vistes de la seva bonica platja, fem cap a la carretera tot travessant el pont sobre el riu La Espasa, no deixem la carretera fins que entrem a La Isla (1,2 km).

Aquesta nit compartim l'alberg amb una peregrina alemanya. La Isla és un poble petit però molt bonic, amb molts 'hórreos' per les places. **Hem fet : 15,5 km i en portem 390,7**

Etapla n. 21 **LA ISLA - SEBRAYO** **27 d'octubre de 2006**

Deixem l'alberg prop de les 8h; l'alemanya ja ha marxat, continuem el camí per un sender que ens porta a Güeño, trobem una carretera que seguim i arribem a una rotonda tocant a un pont, sota hi passa l'autovia, però no veiem cap senyal de camí, darrere nostre veiem la peregrina alemanya,

ens hem perdut. Enlloc de tornar endarrere, caminem per altres camins fins arribar a Colunga (3,7 km), en aquesta població retrobem els senyals del camí oficial i ens quedem a fer un esmorzar-dinar. Continuem el camí per una carretera que s'enlaira, trobem el poble de Pernus (5 km) i la seva església de San Pedro, on descansam. Ara, tot baixant, podem gaudir d'unes panoràmiques molt agradables amb un dia molt bo. Tornem a trobar una carretera pujadora que no deixem fins arribar a La Liera (2,5 km), en aquest poble tornem a coincidir amb la peregrina i ens fem una foto junts. Seguim el camí i trobem el poble de Priesca (1,2 km) on podem visitar el temple de San Salvador, d'estructura preromànica del segle X. Ara comencem a baixar per un bosc de castanyers, a terra, ple de castanyes, passem per sota el pont de l'autovia i arribem al petit poble de Sebrayo (3,1 km). **Hem fet : 15,5 km i en portem 407,2**

Etapla n. 22 **SEBRAYO – VEGA DE SARIEGO** **28 d'octubre de 2006**

Sortim de l'alberg encara mig de nit, són les 8 h i enfilem camí cap

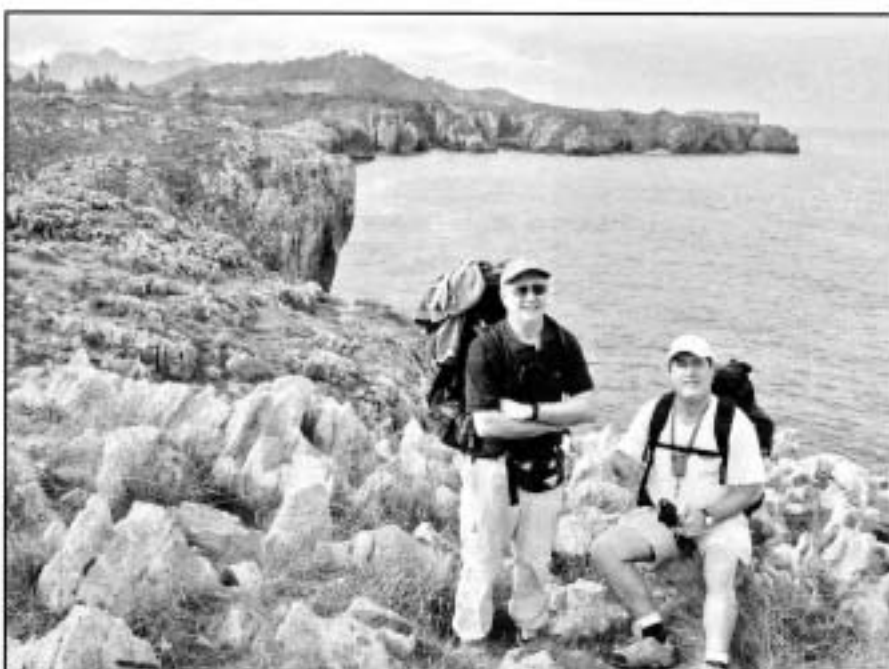
Platja de Vidiago. Foto: Carles Gómez

a Villaviciosa i caminem per diferents carreteres, passem per davant de la fàbrica de sidra "El Gaitero" on entrem, la persona que ens rep és, casualitats de la vida, el president de l'Asociación del Camino de Santiago a Villaviciosa (6 Km), ens posa el segell de l'associació i el de la fàbrica. Entrem en aquesta població, trobem la plaça de l'ajuntament i el nucli antic, on esmorzem. Sortim del poble per la carretera AS-255, passant per la Central Lechera Asturiana, creuem el parc de l'Alameda i tornem a agafar la carretera, fem una petita parada per visitar la bonica església de San Juan de Amandi.

A partir d'aquest punt el camí de Santiago i el camí a Covadonga coincideixen però en sentit contrari, trobem la Capilla de Amandi i seguim ara per la comarcal VV-10 fins que arribem al poble de Grases (3,1km), on trobem una bifurcació del Camí del Nord i el Camí Primitiu, que es desvia cap a Oviedo; nosaltres seguim aquest darrer, o sigui, deixem a partir d'ara el Camí del Nord, que hem fet des d'Irun fins a aquesta bifurcació. Volem arribar a Oviedo i començar l'any vinent el Camí Primitiu que ens portarà, per segon cop, a Santiago.

Seguim el camí per una pista asfaltada i després per un camí carreter, ambdós comencen a ésser pujadors; arribem a Castiello (3,9 km) i tot seguit a Ambas (0,9 km) i ens aturem a la seva església de San Pedro. El dia és bo i des d'aquest punt podem gaudir d'unes bones panoràmiques. En lloc de seguir per la carretera que marca el camí oficial, ens desviem cap al monestir de San Salvador de Valdediós, on arribem en pocs quilòmetres.

Demaneu que ens posin els segells de pas, però ens diuen que ens els posaran després de la missa amb ritual mossàrab que tot just és a punt de començar. No

Costa de Troenzo. Foto: Carles Gómez

ens toca altre remei d'assistir-hi, un dels capellans només en dir quatre paraules es delata, segur que és català. En finalitzar la cerimònia anem a trobar-lo i, efectivament, és català, ell ens segella les credencials. L'església de San Salvador de Valdediós, del segle IX, és un dels monuments més importants d'Astúries.

Deixem el monestir i per un camí cimentat molt pujador arribem a la carretera general, que havíem deixat, i al poble de La Campa (4,3 km) on dinem en un tres i no res. Seguim per un camí carreter, passem pel poble de Figares (1,1 km), travessem Pedrosa i a l'altura de La Carcabada ens desviem cap a Vega de Sariego (3,8 km) on arribem abans de les 16h. Segellem en el refugi d'aquest poble. **Hem fet : 23,1 km i en portem 430,3**

Etapla n. 23 VEGA DE SARIOGO - OVIEDO 29 d'octubre de 2006

Comencem a caminar per la carretera comarcal SR-1 i aviat trobem Barbecho, passem per sota l'autovia i veiem pintures jacobianes en els seus murs, continuem fins a trobar la AS-331 que seguim, passem per alguns petit

nuclis habitats fins a entrar a Pola de Siero (8,6 km), segellem a l'església parroquial de San Pedro d'aquesta població. Sortim de Pola i al cap d'una estona deixem la carretera i agafem un camí carreter que passa sobre l'autovia. Arribem a El Berrón (3,5 km), travessem el poble, passem per sobre l'autovia i la via del tren, trobem la comarcal AS-17 que seguim però aviat ens desviem cap a Fonciello (4 km). Passem aquest poble i continuem per un camí carreter fins a Meres; en aquesta població visitem el Palacio de Meres. Seguim direcció a Granda, que aviat travessem, i continuem endavant, ara direcció a Colloto; passem pel col·legi Palacio de Granda i en poc temps entrem a Colloto (4,5 km), trobem el pont medieval anomenat "romano" i comencem a trobar els exteriors d'Oviedo (4,5 km), on entrem fins arribar a la Catedral i segellem a les esglésies de Santo Domingo i San Juan el Real. **Hem fet : 25,1 km i en portem 455,4**

**FINAL DEL CAMÍ DEL NORD
HEM CAMINAT DES D'IRUN
(EUSKADI) FINS A OVIEDO
(ASTURIAS) EN 23 ETAPES I
455 km**

Carles Gómez

XX CAMINADA POPULAR DE VILANOVA I LA GELTRÚ

El sol i el bon temps van acompanyar la vintena caminada popular de l'A.E. Talaia del diumenge 20 de gener de 2008. Aquesta va aplegar quasi dos-cents cinquanta caminaires de Vilanova i la Geltrú sumats, a més, amics de quatre potes que van acompanyar alguns participants.

A dos quarts de nou en punt es va donar el tret de sortida des de la porta de la nostra entitat. Començarem a caminar carrer Comerç amunt i lentament varem prosseguir travessant la Plaça Pau Casals i els carrers de les Premses, Major i Estudis, plaça de Cap de Creu i el carrer de Miquel Guansé, al final d'aquest ens esperava la guàrdia urbana per ajudar-nos a travessar la Ronda Ibèrica, encara en obres; prosseguiríem caminant i deixàrem a la

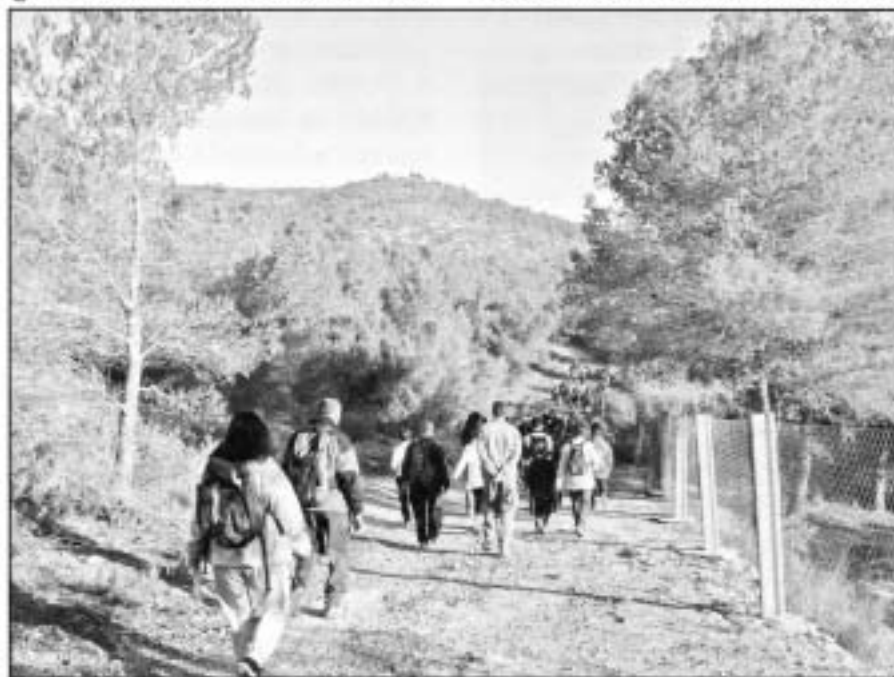

Sortida des del local de la Talaia. Foto: Josep Blanes

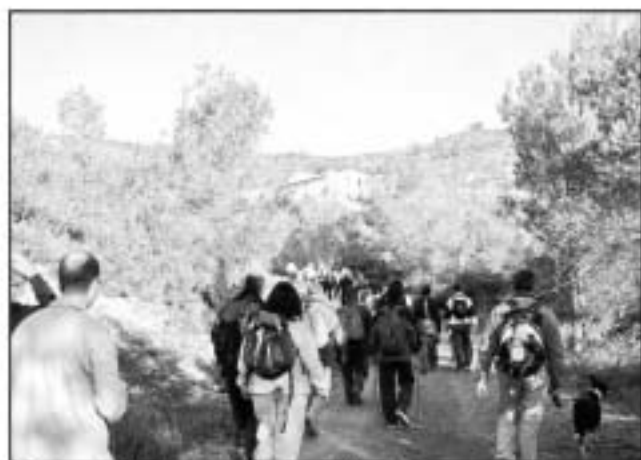
nostra esquerra la Central Elèctrica i pujàrem pel camí dels Escalons fins a la bassa Creixell al-

hora que anàvem xerrant de les nostres coses. Sense quasi adonar-nos varem travessar la carretera de la Plana i ens endinsàrem pel camí del mas Torrat. Prosseguírem la nostra marxa deixant a mà dreta aquest mas i els camins del fondo de les Mesquites i el de la serra del Gat, alhora que ens anàvem traient roba ja que el sol ens escalfava de valent.

Quan faltava poc per arribar a esmorzar a la masia de cal Baró, un dels caminaires es va trobar malament, però immediatament es va passar la veu i dues de les metgesses de l'hospital de Sant Antoni que participaven a la caminada li donaren un cop d'ull i veient que es tractava d'una lipotímia recomanaren que aquest

Camí de cal Baró. Foto: Josep Blanes

Arribant a cal Baró. Foto: Josep Blanes

Esmorçant a cal Baró. Foto: Josep Blanes

Camí de la barraca del Bruno. Foto: Josep Blanes

Descans a la barraca del Bruno. Foto: Josep Blanes

Baixant cap al mas de l'Artís. Foto: Josep Blanes

Per la pista del mas de l'Artís. Foto: Josep Blanes

Baixant pel costat del torrent de la Pastera. Foto: J. Blanes

Arribant al maset d'en Safons. Foto: Josep Blanes

retornés a Vilanova. El nostre president va trucar a la policia municipal i aquesta va arribar ràpidament i va traslladar el nostre caminaire a casa seva. Bé, la resta esmorzàrem i un cop feta la feina reprenguérem el camí, amb més força, naturalment.

El nostre recorregut continuà per una pista nova que va en direcció a llevant i que travessa el fondo del mas d'en Coloma, deixàrem el camí que puja a les Mesquites i vàrem girar al nord fins a la baraca del Bruno. Des d'aquest indret iniciàrem el descens, un darrere l'altre, per un bonic sender boscós que va a parar al camí de Canyelles pel mas de l'Artis.

Un cop en el camí ample que prové d'aquest mas, vàrem prosseguir descendint direcció Vilanova compartint la nostra marxa amb molts ciclistes que pujaven o baixaven pel mateix indret. Un dels comentaris que molts compartirem va ser el d'un camí de terra molt agradable que s'havia cimentat malmetent el paisatge. Xerrant, xerrant, i després d'un petit

Descans davant del mas Sardet. Foto: Josep Blanes

reagrupament, vàrem arribar a la Plana on agafàrem el camí Ral que ens va portar a la masia d'en Cabanyes; des d'aquest indret i sense quasi adonar-nos ja estàvem un altre cop travessant la ronda Ibèrica sota la mirada sorneguera dels municipals que ens protegien dels automòbils.

Des del carrer de les Premses i la plaça de Pau Casals, ens retrobàrem un altre cop davant de

la nostra entitat, però ara amb unes taules sobre les quals ens esperava per a tots el caminaires un magnífic refrigeri preparat, com ja es habitual, pel nostre benvolgut company Manuel Massana. Haviem fet 14 quilòmetres i com si res. I un cop acabàrem el pica-pica, a dinar i potser alguns fariem una becaïna més tard.

Josep Domper

Apertiu d'ambada. Foto: Josep Blanes

CURSA DE MUNTANYA DE LA TALAIA

El passat 18 de novembre va tenir lloc la cursa de muntanya de La Talaia, organitzada per l'Agrupació Excursionista Talaia de Vilanova i la Geltrú.

Amb la voluntat de donar resposta al major nombre de públics, l'or-

ganització va preparar dos circuits. Un curt de 10 km de recorregut i un altre de 24 km de recorregut i 2.000 metres de desnivell.

El dia va ser força bo per córrer però a primera hora del matí feia un ambient força hivernal: la tem-

peratura a la sortida era de 4° C, poc a poc anà pujant fins quedar un dia força agradable.

En la seva primera part, la cursa es va desenvolupar de forma molt ràpida, gràcies al fet que les pistes forestals i els corriols amples per on transcorria no van presentar dificultats tècniques remarcables pels 120 participants.

En aquest tram ja havia pres la iniciativa el corredor andorrà Josep Lluís Marichica, si bé el seu avantatge no va superar el minut.

A mitja cursa van començar les dificultats, ja que el terreny es va fer més irregular tot presentant constants pujades i baixades amb corriols tècnics plens de rocs, els quals impedièren descansar els músculs dels corredors, alhora que els obligaven a córrer amb una tensió permanent.

En aquest punt molt més exigent, el corredor Xavier Guinovart (Els Xulius Centre Social Ribetà), bon coneixedor del terreny i expert en trams tècnics, va anar reduint distàncies fins a situar-se a només 10 segons de Marichica al pas pel Turó dels Tres Partions.

En el descens, tanmateix, el terreny va fer-se de un altre cop més ràpid, la qual cosa va permetre que Josep Lluís Marichica es tornés a distanciar de Xavier Guinovart, diferència que va mantenir fins al final de la cursa.

Un grup de participants. Foto: Ricard Belaskoain

La classificació en la categoria d'homes van ser els següents:

- 1.- Josep Lluís Marichica, d'Andorra, amb un temps de 1 h 56 min 37s
- 2.- Xavier Guinovart, (Els Xulius Centre Social Ribetà)
- 3.- Josep Lluís Rubio (C.E. Begues)

En la categoria de dones, la classificació va ser aquesta:

- 1.- M. Muntanyans Casanova (C. E. Sitges), amb un temps de 2 h 43 min 21 s
- 2.- Maria Reyes Valero, (Grup d'Amics de Toni Achón-Ass.Ecol)
- 3.- Lourdes Massip

Paral·lelament a aquesta cursa, es va disputar una altra de 10 km de recorregut dirigida als corredors que encara no desitgen disputar-ne una de tan llarga. Hi van participar 112 corredors.

Un cop més, un petit grup de socis i molts amics van treballar moltes hores per poder oferir als corredors una organització el més perfecte possible i un recorregut entretingut i variat, que mostrés recons i aspectes que molts no es pensen poder trobar al Garraf i tan prop del mar.

Sortosament la majoria de les opinions recollides entre corredor reconforten del treball realitzat. No succeeix de la mateixa manera en altres aspectes com el paper insensible de les nostres administracions encimentant cada cop

Els guanyadors de la cursa. Foto: Ricard Belaskoain

més trams de camins de forma absolutament innecessaria, ni els criteris força aleatoris i no aplicats a totes les curses amb la mateixa condició, que el comitè de curses de la FEEC va aplicar per deixar la cursa de la Talaia fora de la selecció que formaven el circuit de curses per muntanya.

Aquestes situacions i la manca de suport de la mateixa entitat ens va fer plantejar i manifestar que

l'any proper no farem la cursa i ens prendrem un any sabàtic per repensar el model i l'època. Després d'aquest anunci, però, molts han estat els inputs i els comentaris que ens han arribat per tal de no deixar el territori orfe d'una proposta com aquesta.

Ricard Belaskoain
Joaquín del Río

VIA FERRADA LA MORERA DEL MONTSANT

Talaiencs: Enric Coromines, Maria José Escuer, Marta Estrada, Miguel Àngel Martínez, Arcadi Pejuan, Jordi Pons, Conce Reixach, Xesca Ribas, Rafel Solé, Carles Torras, i les germanes Navarro, Ester i Coral.

Sortim de la plaça de l'estació de Vilanova el diumenge 2 de desembre a les set del matí. Durant el trajecte veiem com el dia es lleva esplèndid, però ja arribant al nostre destí, des del coll d'Alforja no es veu res de res envers la vall del riu Siurana. Entrem en una espessa boira que ens acompanya fins al poble de La Morera de Montsant. Temperatura freda i ni un raig de sol.

Esmorzem al bar de La Morera de Montsant -el més brut de la

comarca- on ens diuen que a dos quarts de deu s'aixecarà la boira, i efectivament, encerten de ple, i comencem a caminar vers l'oest en direcció al Grau de Salfores acompanyats del sol que ens comença a escalfar.

Via Ferrada La Morera de Montsant

Descripció

El vessant meridional de la serra de Montsant és una veritable muralla amb pocs passos que permetin l'accés a la part superior. Entre els graus de la Grallera i de Salfores hi ha una interessant via ferrada que progressa per una paret i enllaça amb una bonica agulla.

Desnivell: 250 m - Dificultat: mitjana

Horaris: aproximació: 45 min; via: 1 h; descens: 1 h.

Equipament: bo.

Via equipada pel GEAM de l'AEC de Reus l'any 2002.

Cartografia: Serra de Montsant. Escala 1:20.000. Ed. Piolet, 2004. Aproximació a peu: Des de la Morera de Montsant seguim el PR cap al grau de Salfores. Passat el barranc de la Grallera, seguim a la dreta un corriol amb algunes marques verdes que puja cap a les parets. Creuem una zona de blocs amb trams fàcils equipats i pugem fins a uns ressalts equipats que condueixen a l'inici de la ferrada.

La via

Pugem per una llarga i vertical placa. Seguim per un curt ressalt i arribem a un caos de blocs. Agafem un corriol que gira a l'esquerra i, després d'un curt flanqueig i un petit pont, arribem a les parets d'una agulla. Ascendim per la paret de l'esquerra en un tram molt aeri.

Seguim per un pont de 16 m amb 2 trams que ens porta a l'inici d'una canal herbosa. Un cop superada, flanquegem a l'esquerra per enfilar un curt ressalt. Seguim a l'esquerra per un corriol fins a una placa molt vertical a l'inici i equipada amb cadenes a la part final.

Pujant pel segon tram de la ferrada. Foto: Jordi Pons

Descens

Pugem fins al llom que tenim davant nostre i el seguim a la dreta fins al barranc de la Grallera. Aquest tram no té un corriol molt definit, hem de seguir les fites i orientar-nos bé. Baixem pel barranc i prenem un corriol.

Abans d'arribar a la Morera de Montsant, tenim a la nostra esquerra tota una sèrie de graus. Com que anem bé de temps, aprofitem per fer una volta freda i ventada per la Serra Major.

Grau de l'Espinós

Sortim pel camí de la Grallera fins a trobar un pal indicador que marca l'inici del Grau de l'Espinós. El seguim tot enfilant-nos cap a la dreta. Bastant més amunt el camí es bifurca, el de l'esquerra va pel fons del tàlveg; és aconsellable anar pel de la dreta, que va pujant pel llom. Ja tornem a ser dalt de la Serra Major.

Seguim planers pel GR que ens porta al Camí de Capçada i al cim de la roca Falconera.

Grau de l'Agnet

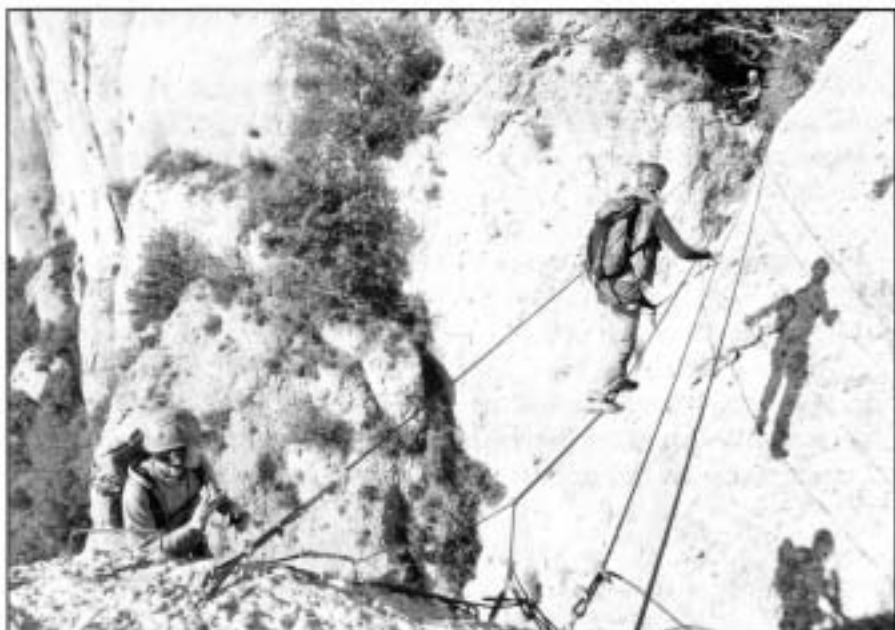
Anem a buscar la canal que ens porta al replà del Montsant, seguim més avall per una altra canal paral·lela a la banda est i baixem per una tercera canal.

Passem per una cornisa amb gran panoràmica sobre la vall del riu Siurana, i seguim les marques blanques-vermelles del GR-171 fins a trobar un pal indicador ja molt a prop del poble de La Morera de Montsant.

Jordi Pons Corbella
2 de desembre de 2007

Pujant pel segon tram de la ferrada. Foto: Jordi Pons

Pont al final del segon tram de la via ferrada. Foto: Jordi Pons

Satisfets en finalitzar la ferrada de la Morera de Montsant. Foto: Jordi Pons

LA SERRA DE CUBERES, UN PLAER EN TOTS ELS SENTITS

Mireu si fa anys que tombo per aquestes muntanyes del nostre petit país i encara tinc la sort de sorprendre quasi cada vegada que vaig d'excursió. Que gran que és aquest petit país nostre i quants indrets d'altíssim interès hi ha encara amagats entre el complicat entrellat de valls i muntanyes que el formen! Quina font inesgotable de plaer que tenim al nostre abast a base de llocs increïbles que, en descobrir-los, ens fan sentir millor, més arrelats a la terra, a la natura i a la vida.

Fa unes setmanes que amb la secció de muntanya vàrem anar a la Serra de Cuberes, inicialment un nom en el mapa prop del congost de Collegats i del massís del Boumort. La Serra de Cuberes està formada per una carena més o menys definida que des de la vall del Noguera Pallaresa enllaça amb el Roc dels Quatre Alcaldes, molt a prop del Cap del Boumort.

Per accedir-hi, la forma més accessible és creuar el riu per un pont que surt una mica més enllà dels actuals túnels que eviten el congost de Collegats i abans d'arribar a Gerri de la Sal. La carretera ens portaria a Baén, un petit poblet penjat a la muntanya, però a nosaltres ens caldrà deixar-la ben aviat per agafar una pista en força bon estat que va remuntant i que ens permetria arribar fins al cor del parc natural del Boumort si una tanca no ens barrés el pas. Nosaltres, molt abans d'això i en

un revolt on hi ha una capelleta, anomenat el Salt de la Núvia, deixarem els vehicles. Més enllà la pista ens portaria al refugi de l'Esplà amb tots els serveis. Molt a prop del Salt de la Núvia, i seguint la pista, un cartell ens indica l'inici del camí que ens portarà a l'altre costat de la serra tot passant per un pas estret entre roques, la Portella.

A partir d'aquest punt podem començar a gaudir de dues de les meravelles del dia, el paisatge i el camí. El paisatge perquè als nostres peus tenim el congost de Collegats i el barranc de l'Infern; davant, la Geganta Adormida al final de la serra de Peracalç, i més enllà, la Conca de Tremp tancada pel Montsec. El Camí que seguirem és un d'aquells que els homes han recorregut durant se-

gles cuidant-los perquè fossin sempre transitables per als animals de càrrega i que encara mantenen en algun tram l'empeдрat en bon estat. Aquests camins que com el nostre tenen uns pendents pensats per tal que el caminat es cansi el menys possible. És una llàstima que havent perdut la seva utilitat es malmetin cada any una mica més. El camí que seguim, en algun tram, ja ha desaparegut del tot i cal fer algun equilibri entre rocallis per continuar. Les cabres i els voltors senyoregen la zona i li donen un aire més salvatge si és possible.

Tot continuant per aquest camí sobre una cornisa, arribem a un punt on podem baixar per un grau a un nivell per sota nostre i arribar a una altra de les meravelles del dia, l'Espluga de Cuberes. Es

Panoràmica del Geganta Adormida. Foto: Salvador Butí

tracta d'un petit poble situat en una gran balma que, si bé està abandonat i en gran part enrunat, encara conserva suficients elements per poder-nos imaginar com vivien aquí fa uns anys els veïns de l'indret.

Podem veure, a sota mateix del poblet, el que eren camps de conreu, podem veure portes i finestres entre les parets i també algun forn, però sobretot podem admirar i entrar a l'església de Santa Coloma, d'un romànic encisador que aprofita la balma per estalviar-se una paret i bona part del sostre. Tot dins d'una balma i en una balconada oberta a l'espai.

Sembla mentida que l'any 1830 visquessin aquí 38 persones i que els últims habitants van abandonar el poble poc després de la guerra civil. S'entén perfectament les raons de l'abandó, no obstant, les ruïnes, el paisatge, la capella, la balma, la cinglera, el silenci, els voltors, el vent, l'espai i la pau i la soledat del lloc el fan un indret ideal per "reeixir a treure l'entrellat de moltes coses que sovint no acabem de veure clares", tal com diu Jordi Mir en el seu llibre "Indrets de Catalunya I".

L'església de Santa Coloma. Foto: Salvador Butí

Panoràmica de les neus del Montsent de Pallars. Foto: Salvador Butí

Hem de tornar a pujar pel grau pel qual hem baixat per poder retornar al camí que seguïem i que ens portarà a una altra de les fites del dia, el poble abandonat de Solduga.

A Solduga s'hi pot arribar en vehicle 4x4 per una pista i això fa que ja hi hagi algú que ha tancat la seva propietat amb filferada com si volgués fer una camp de concentració per a la natura. No obstant el poble està perfectament situat en el replà d'una cinglera i manté algunes cases prou dretes

per poder fer-se una idea dels carrers i placetes. Aquí també és encisadora l'església romànica de Sant Martí, que igual que la de l'Espluga és troglodítica.

La situació és excepcional i supera fins i tot la de l'Espluga pel que fa a amplitud d'horitzons.

Per la pista, i després de remuntar la cinglera i la serra, arribem a l'altre costat on hi ha la pista principal, baixant per la qual una bona estona ens retornarà al Salt de la Núvia on tenim els cotxes. Tot davallant contemplem, a l'altre costat de la vall de la Noguera Pallaresa, les neus del Montsent de Pallars i el pla de Corts, on endevinem l'estany de Montcortès al fons. Davant nostre la serra de Bovet i, ja darrere, les fondalades de les capçaleres dels barrancs que baixen de les carenes que ens separen de les valls que van a parar a la Vall del Segre a l'Alt Urgell.

Un plaer, una connexió directa amb la natura, un pont amb el nostre passat, una lliçó de país, una mica de felicitat.

Salvador Butí
23 de desembre de 2007

PUIG DE CABRAFIGA

Des de la Secció de Muntanya fem sortides molt diverses, des d'alta muntanya fins a baixa muntanya i de més o menys dificultat tècnica. Però sobretot procurem anar a llocs que tinguin algun interès especial, pel lloc geogràfic, per la seva bellesa, indrets que en altres èpoques havien estat poblats sovint amb intensa activitat agrícola i ramadera i avui són paratges feréstecs, valls i colls que havien estat rutes de pas, d'altres són llocs que ens són imatges familiars i que la curiositat excursionista ens hi ha portat anar-hi.

Aquests darrers anys hem recorregut diverses serres costaneres, com la serra d'Irta, del Montsià, on sempre trobem un contrast entre la muntanya i la mar. Són paisatges en què hi podem anar trobant petjades del pas de la història, masies, castells, restes de poblats, bancals testimonis de l'activitat agrícola, etc.

El passat 27 de gener vam anar al Puig de Cabrafiga (610 m), que es troba sobre Prasdip i a prop del mar, a uns 8 km. El Puig de Cabrafiga qui més qui menys el reconeixera passant pel Baix Camp, anant en direcció sud; és la muntanya que veiem entre la Serra de Llaberia i la dels Dedalts. L'itinerari que vàrem seguir fa un tomb en rodó passant pel capdamunt del Cabrafiga, és un recorregut molt interessant i variat tant pel paisatge com pels "detalls" que ens hi anem trobant. Val la pena de dur una llanterna per po-

La bauma de la cova del Grau. Foto: Salvador Butí

Dins la mina. Foto: Natí Salvadó

der entrar a les coves i també a les mines de ferro, on a l'interior podrem veure un bonic joc de colors de vermells i ocres. Castellet de les Mugues, des d'on tenim una privilegiada vista de la costa, és un antic poblat ibèric que va ser reaprofitat en època medieval com a lloc de vigia.

Itinerari: Pratdip – Coves del Grau o del Sisa – Puig de Cabrafiga (610 m) – Coll de la Partió – Meners, antigues mines de mineral de ferro – Poblat ibèric de Castellet de les Mugues – Pratdip

El desnivell acumulat és d'uns 600 m. Són una mica més de 4 hores de camí. Al llarg de la ruta, però, val la pena de fer diverses parades i visites a les coves, meners, Castellet de les Mugues..., a més ens podem anar entretenint amb les vistes primer i a mesura que anem guanyant alçada cap al pobles de Pratdip i el riu de la Dòvia, al fons les serres de Tivissa, de la Serra de Llaberia, que tenim ben propera, la Mola de Colldejou i les serres del Pradell, Escornalbou, el camp de Tarragona i en arribar al capdamunt, al Puig de la Cabrafiga, ja tenim bones vistes des del Cap de Salou fins al Delta de l'Ebre i vistes de les serralades costaneres. Durant una bona estona anirem tenint vistes de la banda de mar, fins que deixem el Castellet de les Mugues i anem retombant per anar paral·lels al barranc de la Dòvia, primer a certa alçada però després farem cap a la mateixa llera del riu.

Nati Salvadó
27 de gener de 2008

Bibliografia:

Per les Serres del Mestral-II, Antoni Cabré Puig, col·lecció Azimut-10, 2000

Mapa: Serra de Llaberia, Escala 1:20 000, Editorial Piolet 2003

<http://es.geocities.com/pratdip/rutes/tombcabrafiga/tombcabrafiga.html>

Puig de la Cabrafiga. Foto: Nati Salvadó

Baixant pel grauet de les Mugues. Foto: Nati Salvadó

Pel barranc de la Dòvia. Foto: Nati Salvadó

FERRADA OLMO-URQUIZA I RÀPELS DE LA SARA

Talaiencs: Arcadi, Carles, Cristina, Felip, Gemma, Gil, Jordi, Mª José, Miguel Angel, Rafel, Rosa, Sirle, Xesca.

Sortirem de la plaça de l'estació de Vilanova el diumenge 2 de març a les set del matí. Breu parada per esmorzar a Balaguer i amunt cap a Àger, Corçà i La Pertusa. Arrenquem a caminar quan són gairebé les onze del matí amb un dia esplèndid de primavera avançada.

Aquesta via ferrada està situada a la serra del Montsec d'Ares i és coneguda per tractar-se de la primera que es va equipar a Catalunya. El seu itinerari permet ascendir pel barranc de La Pardina on els ressalls i les vives estan equipats amb cadenes, graons i cables ben col·locats buscant la major esportivitat.

Des de l'aparcament de La Pertusa, prenem el GR en direcció al congost de Mont-rebei. A deu minuts de l'aparcament prenem un corriol a mà dreta, que fent una lleugera pujada s'endinsa al barranc de La Pardina. Uns trenta minuts més endavant estem a tocar de les parets rocoses després d'haver superat alguns grans blocs equipats amb cadenes. Aquí ens trobem amb l'inici de la ferrada.

Ens posem els estris d'assegurança i comencem a pujar la cascada Silvia, el primer ressall, per una cadena i uns graons que sen-

se dificultats ens porten al primer replà. Caminem una mica fins a la Feixa del Ciclista on un cable ens fa confiança, fent un llarg flanqueig per tornar a entrar al barranc més endavant fins a trobar l'inici del segon ressall, la cascada Federica, una vintena de metres d'allò més bonic equipats amb graons de plàstic de colors, i que es fa curt. Un curt flanqueig a mà dreta ens acosta a la part més bonica i espectacular de la ferrada, un primer tram variat seguit d'una gran escletxa oberta entre la paret i una gran llosa vertical, que acaba amb una paret dreta i llisa fins arribar al bosc, tot molt ben equipat. En total no arriben a dues hores de ferrada, que anant un grup tan nombrós podem considerar que és un bon ritme.

Aquí s'acaba la ferrada pròpiament dita, que hem trobat una mica curta. Seguim amunt pel fons del barranc on trobem algun gran bloc equipat amb cadenes i algun pont natural de roca que passem per sota. Al cap d'uns quaranta minuts sortim del barranc quan som dalt del pla de l'Espluga de Miralles amb bones vistes del Montsec, recorregut bonic i recomanable. Breu parada per dinar i continuem per un sender que ens porta en sentit contrari per dalt de les parets del barranc de La Pardina. Passem per sota les ruïnes del castell de Sant Llorenç de la Roca, que deixem a la nostra dreta, i que destaca especialment dalt d'una paret de roca aïllada. El sender planeja una mica i després baixa suau uns deu minuts fins arribar

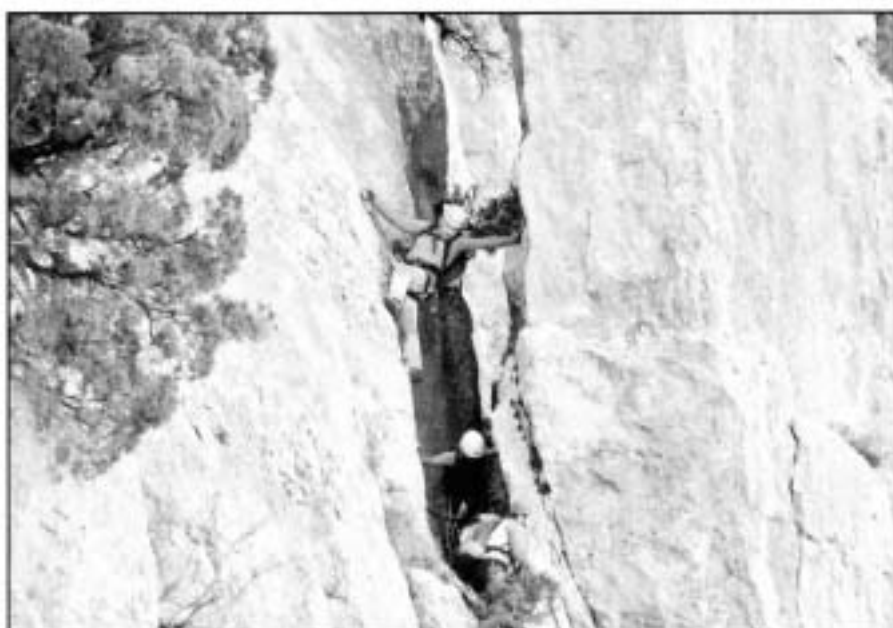
Pujant per la cascada Federica a la ferrada Olmo-Urquiza. Foto: Jordi Pons

al barranc de La Sara. Deixem el corriol i tirem barranc avall a mà esquerra. Aquí el camí esdevé una mica perdedor, però tirant sempre avall per dins del barranc arribem al primer ràpel d'una seqüència de 8 ràpels encadenats, que es troba una mica amagat.

Petit repàs al material, breus nocions de seguretat, dividim el grup en tres, ja que portem tres cordes, i som-hi. El primer és justament un dels més llargs i espectaculars amb algun tram volat i tot, i a més a més per arribar a la reunió cal fer un flanqueig exposat on un cable d'acer dona seguretat. Trenta metres de caiguda vertical que impressionen. Seria millor començar per un de més fàcil i curtet, però el barranc l'ha dissenyat la natura d'aquesta manera espectacular i capritxosa. El segon és molt semblant, però la sortida no és exposada. Segueixen un parell de ràpels més curts i no tan verticals, i el cinquè és pràcticament tot volat ja que la paret fa una balma. Baixant el tram despatxat uns tomben cap a dretes i d'altres cap a esquerres, i és que es nota que estem en campanya electoral... Un cop superats els ràpels més difícils, la resta, tot i ser llargs i macos, els baixem amb més confiança.

Els qui tanquen el nombrós grup acaben l'últim ràpel amb la darrera claror del dia, i ens quedem sense claror, amb la lluna absent, i un cert neguit. Ara ens resta remuntar un tram molt perdedor per dins del bosc per enllaçar amb el principi del camí de pujada. En trobar el sender tots quedem ja més tranquils, respirem fons, i seguim camí avall fins arribar als cotxes ja de negre nit a dos quarts de vuit del vespre. A les onze tocadetes arribem de retorn a Vilanova.

Jordi Pons Corbella
2 de març de 2008

Pujant per l'esclatxa oberta de la tercera part de la ferrada Olmo-Urquiza. Foto: J. Pons

Pujant per l'esclatxa de la tercera part de la ferrada Olmo-Urquiza. Foto: Jordi Pons

Volant a l'espectacular cinquè ràpel del barranc de La Sara. Foto: Jordi Pons

PORTS DE BESEIT (A)

Arnes, Vall de Roures, Horta de Sant Joan i caminada als Estrets d'Arnes; 55 participants; 17 i 18 de novembre de 2007

Doncs dissabte, de bon matí, una cinquantena de talaïers vàrem agafar l'autocar cap als confins de Catalunya. Algú qüestionava on carai anàvem tan d'hora per no caminar fins l'endemà i certament encara bo, perquè de feina n'hi va haver de sobres per a tots dos dies i més en aquests temps que són molt curts de llum.

Esmorzem a l'Hotel Piqué de Gandesa, hi arribem i està ple de gent, hi ha tres o quatre autocars davant instal·lats (IMSESO?, més que nosaltres segur), però no, aquelles noies es van desempallegar de la feina ben de pressa, a la cuina devien tenir una màquina de fer entrepans tots de permil bo iguals i va anar prou bé tot i no haver-los previngut.

Arribem a Arnes, fa fred però bo i bon sol, anem tots a parar davant de la Casa de la Vila, amb arcades a peu pla i finestres neoclàssiques, l'església al seu davant, carrerons i després al molí d'oli - museu al capdavant del poble.

Encotxats altra volta fem via cap a Vall de Roures que ens sorprèn als que no la coneixíem: magnífic pont medieval sobre el Matarranya mig glaçat, carrers amb cases antigues, generalment ben conservades, com ara l'ajuntament, l'església en restauració emboli-

cada se li veia la bonica rosassa, i tots per una banda o altra vàrem coincidir en la visita al castell amb guia catalana que no vam poder fer canviar a la nostra llengua.

El castell està ben restaurat i resultà força interessant; hi vàrem veure sales de menjador, de cuina o les de dormitori amb arcades, finestres festejadores, pati d'armes, l'escut del bisbe amo a cada sala, que anava creixent en nombre de castells com a blasons al seu camp quan els anava incorporant al seu patrimoni, el pou de la Mà Peluda del qual en un moment va semblar que el nostre "potència còsmica" en sortia i així era aclamat per la colla reunida escoltant la guia, i també la petita Presó dels Capellans amb cabuda per a un sol monjo;

es veu, doncs, que no hi havia gaires capellans malfactors en aquell temps...??

Passejant de tornada, una vilatana, des d'un balcó, ens diu que aquesta nit passada han arribat a set graus sota zero.

Dinem en alguns restaurants amb sort i qualitat diversa.

A primera hora de la tarda fem enrere cap a Horta de Sant Joan i a la Fonda Miralles. Abans no es faci fosc correm a veure Lo Parot, olivera bimil·lenària que fa 15 metres de tomb de soca.

Ens hi trobem una bona colla dels nostres, després a tombar pel poble, carrerons, miradors i novament ens tornem a trobar un

Extasiats davant Lo Parot. Foto: Agustí Poch

bon grapat en el museu del Picasso, amb una bona mostra de reproduccions de cubisme i de gravats destacats, després cap a sopar a cal Miralles, que podia millorar, i resolt el problema de l'esmorzar de l'endemà cap a dormir, llevat dels culers que mirant el futbol i el seu Barça se n'hi van més tard.

La caminada de diumenge comença a Arnes a les vuit del matí i la podríem dividir en tres o quatre parts; encara fa fred però no tant com ahir, després de l'aproximació caminem pujant entre boscos, esmorzem amb bones vistes sobre Arnes i Cretes i fem anar a dojo els bots de vi de la Fonda Miralles, baixem i arribem al bonic paratge del riu de les Valls passant per rocallsos, envoltat de muntanyes i roques pelades fins al Mas del mateix nom, a la plana del qual fem el reagrupament; tot seguit pugem uns colls entre boscos de pi i veiem lluny, de cara, les Roques d'en Benet.

Baixem per camí fins a arribar a una petita presa i estany ja en el riu Estrets, que recull aigua per enviar-la a Arnes amb la canonada que trepitjarem amagada o no, sota el camí que a partir d'ara

Remontant el riu de les Valls. Foto: Agustí Poch

seguirem una bona estona mig penjat a la vora del riu pels paratges encara més "camacos" de l'excursió, penya-segats damunt nostre, aigua corrent allà baix, munió d'escaladors, balmes, roques i penyes pelades,... i ens creuem amb la colla de vilafranquins amb el talaier Joan Raventós entremig, passem un pont lleuger i diuen que algú no ha vingut a fer la caminada, que li feia por perquè no dúiem cordes per lligar-nos i passar-lo !!!

Després traspasem un rierol a gual per sobre de pedres amb concurs d'endevinar qui hi caurà i no guanya ningú, ningú no es remulla, pugem per un prat de marranes de riu i entremig de conreus diversos retrobem la pista del matí, i ja som altra vegada sota l'ajuntament d'Arnes al voltant de les dues on ens espera l'autocar. A darrera hora ha fet bo i ha pujat la temperatura sensiblement.

A la Fonda Miralles ens esperen per dinar, el seu amo i factòtum ens il·lustra sobre el crestó, menja típica d'aquesta casa, ens explica que és un xai capat i alguna cosa més i ens abandona per fer el seu paper de president del futbol d'aquí. El dinar millora respecte ahir i sobretot a la nostra taula pels clàssics acudits, historietes i tafaneries que surten dinant majoritàriament de part de la Neus.

Hem fet una excursió completa i reeixida per aquests Ports on sempre es descobreixen racons i paratges nous i sorprenents a triar quin millor.

Oriol Ventosa

Seguint el curs dels Estrets. Foto: Agustí Poch

PORTS DE BESEIT (B)

Cada any, per començar els curss, fem una sortida d'un o dos dies; aquest curs 2007-2008 ha tocat pels Ports de Beseit, que hem fet, el 17 i 18 de novembre passat, cinquanta devots senderistes. Potser un pèl tard, però les circumstàncies i el calendari massa ple de sortides tenen el poder de manar.

El primer dia, el més fred de l'excursió, el dedicarem a fer el viatge d'anada i els que es posen a primera fila del bus, per tenir millor visió del paisatge, van tenir una anada distreta netejant el vidre de davant a cada moment entelat. Parada a Gandesa per esmorzar i prendre un cafetonet i com que coincidim amb tres autocars més tenim un servei lent i l'estada mig drets.

Després, cap a la vila d'Arnes, on fem la primera visita turística: Casa de la Vila, d'estil renaixentista (comencen a funcionar les màquines de fotos), l'església parroquial de Santa Magdalena, amb la porta tapada amb un vidre gruixut que permet veure l'interior des del carrer, la plaça de la Bassa, i escampada general per tots els carrers del poble per veure les cases particulars declarades conjunt històric-artístic i cap al bus, ja que s'ha esgotat l'horari.

Després passem el riu Algars, entrem a l'Aragó, comarca de Matarranya, i fem la segona visita turística, aquesta vegada al municipi de Vall-de-Roures. Comen-

Riu dels Estrets. Foto: Josep Mª Sánchez

cem fent les coses més importants: informar-se sobre punts d'interès per veure, aconseguir un plànol de la població per trobar-los i el més principal, fer la reserva per dinar.

La part antiga del poble es troba a la dreta del riu i a dalt d'un turó i només té rectes i plans dos carrers paral·lels al riu. Preparem les màquines de fotos, travessem el Pont de Pedra medieval i entrem per la Torre-Porta de Sant Roc a la plaça d'Espanya, on tenim l'Ajuntament, Casa de la Cultura i altres. Pugem pels carrers costeruts, estrets i cargolats i arribem a l'entrada del castell-palau, on ens retrobem per iniciar una visita guiada per les diferents estances. A la part superior tenim una magnífica panoràmica del poble i del seu territori, així com un vent glaçat.

L'església de Santa Maria la Major no es pot visitar ja que està en obres de reconstrucció, però po-

dem admirar la porta d'accés, exponent del gòtic a Terol, coronada per un magnífic rossetó. Baixem pels carrers costeruts, estrets i cargolats arribant als dos que són planers, fem una visita al carrer porxat i sortim per la Torre-Porta de Sant Roc, travessem el Pont de Pedra i ens arribem a l'Hostal Querol, on gaudim d'una cuina casolana per llepar-se els dits.

A l'hora prevista, pujats al bus i fet el recompte corresponent per no perdre el personal, passem el riu Algars, entrem a Catalunya, comarca de Terra Alta; una vegada instal·lats a l'Hotel Miralles, fem la tercera visita turística, començant pel pare de totes les oliveres: "Lo Parot". Pel camí contemplem el convent de Sant Salvador i la muntanya de Santa Bàrbara. Després fem un recorregut per la part antiga del poble i visitem el Centre Picasso d'Horta, on en Josep M. Also fa donació d'una gravació de les conferències sobre Picas-

so d'A. Cirici i Pellicer. Miradors dels Ports, Ecomuseu, Plaça de l'Església amb la Ajuntament i l'Església de Sant Joan Bautista on podem entrar perquè estan fent missa. Aprofitem el recorregut per comprar productes de la terra, principalment pastissos. Com que ja s'ha fet de nit, caminar per aquests carrers costeruts cansa i a més fa un fred que pela; fem cap a l'hotel per descansar, estar calentets i esperar l'hora del sopar.

Sopats, rebudes l'instruccions per l'endemà i solucionat el problema de l'esmorzar amb un picnic, cinc bótes de vi i dues ampolles de llet, cadascú fa el que vol però la majoria es decideix per anar a descansar ja que el dia ha estat dur i demà encara ho serà més.

El segon dia, el més esperat pel bon senderista, farem 19,16 km i 5 h 16 min, uns 200 metres de desnivell màxim. Tenim un dia assolellat i molt més càlid que ahir. Per tot plegat tenim cinc baixes, que visiten el Convent de Sant Salvador i la muntanya de Santa Bàrbara. El bus ens porta a Arnes, sortim de sota l'ajuntament en direcció a Els Estrets, anem pujant suaument i això ens ajuda a mantenir l'equilibri tèrmic amb la frescor del matí.

El paisatge és per camins, senderols i corriols rodejats de pins. Quan agafem una pista i ens situem a la zona assolellada l'aprofitem per esmorzar.

Passem pel costat del Mas de la Creu, potser un dels pocs masos habitats o no enrunats, i també pel mig d'una zona boscosa. Trobem les runes de Mas d'en Colet, seguim el corriol per la zona boscosa i ombrívola. Quan trobem el riu de les Valls, seguim pel senderol que puja i anem paral·lels al riu, que no veurem a causa de la vegetació. Quan desapareix la

Riu dels Estrets. Foto: Josep Mª Sánchez

vegetació entrem en un paisatge semblant a Els Estrets d'Arnes. Passem per sota de la Roca Dreta. Aquí trobem els primers tolls d'aigua glaçats que ens acompanyaran tota la caminada.

Veurem les runes del Mas Botzut i arribem a l'idil·lic prat i les runes del Mas de les Valls, on aprofitem per fer un reagrupament. Seguim per un corriol enmig del bosc, essent aquesta la pujada més forta de la caminada, fins arribar al Coll de la Ferrera (722 m), lloc que aprofitem per reagrupar-nos i recuperar forces.

Fem la baixada per una pista ombrívola i freda ja que té poques hores de sol al dia. Passem per les runes de Mas Pradets. Assolim el Coll de les Saleretes (683 m) per la pista on continuarem veient al fons les Roques d'en Benet. Quan la pista gira a l'esquerra hi ha una petita represa i un bonic estany del riu Els Estrets; aprofitem per reagrupar-nos i prendre una estona el solet. Des d'aquest punt el camí va paral·lel al riu Els Estrets, que tenim a la dreta, i anem per sobre la canonada que porta l'aigua al poble d'Arnes. Quan deixem la canonada de l'aigua el camí és vorejat per l'esquerra de xiprers, també a l'esquerra es deixa una gran roca a sota de la qual es pot fer bivac.

Travessem el riu per una palanca amb un cable per agafar-se. A

partir d'aquí és el bonic paratge conegut com Els Estrets d'Arnes. Quan s'acaben Els Estrets hi ha un senyal fet de dos pals i la forma d'un rapinyaire que diu "Reserva del Port d'Arnes".

Travessem el riu a gual, aquí els més dolents preparen les màquines de fotos per si algú cau a l'aigua. Passem pel costat d'un camp d'ametllers, i pensem que a primers de febrer, quan floreixen, deu ser digne de veure. Per fer la traca final i amb el personal que comença a anar cansat, fem l'última pujada per un corriol bastant dret. Passem pel costat de les runes del Mas Nou i enllacem amb la pista de sortida. Arribant a Arnes, sota l'Ajuntament donem per acabada la caminada d'avui que sembla que ha estat de l'agrat de tots.

Ens posem alguna cosa més còmoda i fet el recompte el bus ens porta a Horta de Sant Joan, Hotel Miralles, on ens retrobem amb els cinc que s'han quedat i amb qui tenim intercanvi d'impressions; fem el dinar de germanor i mentre estem el senyor Miralles ens fa una explicació d'una de les seves especialitats: "creto amb escabetxe", que consisteix en cabrit capat de cria pròpia, plat elogiat per en Pere Tàpies. Tornem cap a Vilanova guanyant mitja hora a l'horari previst, i fins a la propera.

Jose Mª Sánchez Pons

RUTA DE LES ERMITES GR-175, 1a ETAPA NAVÀS CASTELLADRAL

1a Etapa: Navàs- Sant Cugat del Racó- Castelladral; 10,8 km; 64 participants; 16 de desembre de 2007

La primera etapa de la ruta de les ermites va ser un escalfament per a les properes etapes que es succeiran.

Vàrem sortir de Vilanova a les 7 h 30 min del matí, hora en què els excursionistes estàvem força espavilats, així que el trajecte en l'autobús no va ser gaire silenciós, exceptuant algunes persones que intentaven agafar forces fent una mica de becaina; tot i així l'autocar els ho va posar difícil, ja que molts dels seients s'aixecaven i s'abaixaven segons el relleu de la carretera, cosa que va indignar més d'un excursionista. El dia era fabulós, el sol va començar a picar quan encara estàvem

a l'autocar abans d'arribar a Navàs, punt inicial de l'excursió. En contra de les prediccions meteorològiques que s'anunciaven dies previs a l'excursió, el dia va ser assolellat, cosa que va descol·locar els excursionistes que portàvem tota mena de roba, esperant pluja i fins i tot neu.

A les 9 h aproximadament vam arribar a Navàs on el fred es feia notar, fred que va durar poc ja que vam entrar en un bar de la zona per esmorzar. Allà va ser quan ens vam començar a treure les capes de ceba que portàvem a sobre. Un cop esmorzats vam iniciar l'excursió amb molt entusiasme, almenys de la meua part, ja que era la meua segona excursió amb el grup.

La marxa de l'excursió va ésser una mica lenta, ja que érem un

grup nombrós i en certs moments ens vam distanciar molt uns dels altres. Com sempre, el Jaume anava el primer marcant el ritme, ritme que per a alguns era massa ràpid. El dia assolellat ens va permetre gaudir d'uns paisatges meravellosos, amb la serra de Montserrat com a teló de fons.

Després de caminar una mica més, trobant certes dificultats per a baixar entre pedres per alguns dels camins, vam poder veure la primera ermita de l'etapa: l'ermita de Sant Cugat del Racó. Allà vàrem poder descansar una mica i entrar a visitar l'ermita on, per descomptat, hi vam trobar la figura de Sant Cugat.

Continuant amb la nostra visita a l'ermita va succeir un petit accident, una mossegada d'un gos a un dels nostres excursionistes. I no només vam gaudir de paisatges sinó que també en el nostre camí se'ns varen creuar diferents animals de granja que pertanyien a la masia que estava al costat de l'ermita.

Deixant enrere l'ermita i els diferents animals de granja, ens dirigírem ja a Sant Miquel de Castelladral, travessant la riera de Sant Cugat.

Va ésser un camí de pujada en el qual es va poder gaudir d'un paisatge esplèndid. Des d'aquest punt ja es podia veure Sant Miquel de Castelladral, església que es trobava als peus de l'antic cas-

A punt de començar la ruta de les Ermites a Navàs. Foto: Esther Carrera

tell de Castelladral. Vàrem arribar-hi amb un petit retard quant a l'horari previst, exactament una hora més tard, per això alguns excursionistes que tenien reservat un restaurant per a dinar a Sùria es van començar a neguitejar.

Un cop vam arribar a Sùria ens vam trobar amb una festa a la plaça principal del poble. Hi havia un grup cantant, i a la vora s'estava fent una parrillada de carn que, per cert, no tenia gaire bona pinta. Doncs com dèiem abans, la majoria del grup va anar a dinar a un restaurant. Altres vam fer picnic al mig de la plaça del poble.

Després de dinar molts excursionistes van anar a visitar el nucli vell, el campanar i la parròquia de Sant Cristòfol, altres vam decidir fer un tomb per les diferents parades que hi havia per la ciutat. Finalment vam pujar a l'autocar

Una baixada difícil. Foto: Esther Carrera

en direcció a Vilanova a les 17 h, tal i com estava en l'horari previst. A la tornada va haver-hi de tot, gent que dormia i gent que molestaven els que dormien. Personalment em va agradar molt l'excursió i si puc continuaré amb

la Ruta de les ermites, que encara queden moltes ermites i molts paisatges per contemplar.

Fins a la propera!

Esther Carrera Vives

Panoràmica de Sant Cugat del Racó. Foto: Esther Carrera

Reagrupament a Sant Cugat del Racó. Foto: Esther Carrera

RUTA DE LES ERMITES GR-175, 1a ETAPA AI, L'ENSENYAMENT!

Aquest contracronista es demanava en pujar a l'autocar per tornar cap a casa quins incidents remarcables podria comentar, donada l'escassa, gairebé nul·la, existència de sucusos de felice recordació que diria un escriptor del Segle d'Or castellà, sense ni sospitar que en el viatge del matí s'havia posat el detonant que duria finalment a l'esclat de la tragèdia.

En aquest viatge inicial, em vaig trobar assegut entre un bon nombre de membres actius del professorat, i com no podia ser de cap altra manera, el tema inicial de conversa va ser la mala situació de l'ensenyament al nostre país, denunciada reiteradament en informes com el Bofill o el PISA. Era inevitable, doncs, que hi sortís la qüestió de la poca disposició de l'alumnat en general i la seva manca de preparació i ganes de treballar des de Primària fins a la Universitat. Ai, si els conversadors haguessin reparat en el fet que el que deien podia acabar provocant una tragèdia!

Com deia en començar, poca cosa ressenyable hi va haver al llarg del dia: la recollida dels autostopistes habituals a Canyelles; la inhabitual recollida d'un altre autostopista abans d'arribar a Manresa; la nostàlgia d'unes besones per la casa que suposo pairal en aquells rodals; una intranscendent disputa per les adreces dels restaurants de Sùria; les admonicions dirigides a l'accele-

rat obrecamins per part del rondinaire habitual (secundat pel qui firma, val a dir-ho), sobretot durant les pujades...

Potser l'únic fet destacable de què vaig tenir coneixement, a banda de la magnificència del paisatge, va ser que a Sant Cugat del Racó un membre de l'expedició va ser mossegat per un gos. Ara, això, com diuen els periodistes, no és notícia. Però el cas és que en aquell llogarret vam començar a veure uns quants animals que ben aviat ens van cridar força l'atenció.

D'entrada, a banda del gos mossegador que encara no havia fet la seva entremaliadura —potser es va limitar a defensar el seu territori, no el criminalitzéssim d'en-

trada—, jo vaig veure una ovella (o un marrà, que no vaig fixar-me en el sexe) que anava agenollant-se darrere d'una cabreta (o cabridet) coixa d'una mà; més tard, en un tancat petit, hi havia una berra i un porc estès a terra que aparentment no respirava (aparentment i realment, ja que era mort, per causa desconeguda segons que vam saber —o no saber, millor dit—després); hi havia també ànecs coixos, i un altre gos (o potser gossa, es veu que no vaig tenir el dia pel que fa a distincions sexuals) d'edat provecta que potser ja no serà viu quan l'AVE arribi a Barcelona (deixeu-me que em curi en salut, que qui sap quan es donarà aquest fet).

Algú va esbrinar el que passava: allò era una mena d'hospital d'ani-

Absis de Sant Cugat del Racó. Foto: Jordi Perera

mals incapacitats, segons sembla. Efectivament, el que no tenia una tara, en tenia una altra, aquell lloc acollia tota una col·lecció de bèsties i bestioles accidentades o decrepites...

No hi va haver res més digne de comentari si no és, en havent dinat, la reposada presa del poble antic de Sùria per part de la nostra expedició tot i la pressa habitual d'en Jaume fins que finalment, empresa la tornada, va esclatar-hi la tragèdia.

Un parell de rengles per davant del seient d'en Jaume, hi seia una noia que, ai las!, es va declarar exalumna del nostre Correcaminos. Ah, la de detalls escabrosos de l'antiga vida professoral del nostre filòsof de plantilla de què ens vam assabentar: que les classes eren avorrides, que si li deien C... per raó de la seva estructura cranial, que si duia barba, que si era dur posant nota... Val a dir que la jove neoexpedicionària també va ser alumna d'altres talaïers, com ara en Josep Olivella i una professora de català que enguany rebrà la medalla dels 25 anys de pertinença a l'Agrupació; però qui va patir més els contraatacs (recordeu el tema

Bèsties a Sant Cugat del Racó. Foto: Jordi Perera

de conversa del mati) de la jove va ser el professor Esteban, ves què hi farem.

Hi va haver una treva quan la noia va recordar el seu pas pel Sant Jordi; però com que el que deia va ser més digne d'una crònica de successos o d'una novel·la negra que no pas d'una contracrònica com aquesta, no en referiré els detalls.

Finalment, però, i després d'alguna escaramussa més, s'hi va sig-

nar l'armistici amb una promesa de chupitos gratuïts en un bar restaurant del carrer de l'Havana (aquí em van fallar els fonocaptors i no puc donar-ne el nom) i amb el compromís, obtingut a força d'insistència per part del Correcaminos, que la seva exalumna escriuria la crònica d'aquesta sortida. Si ha fet honor a la seva paraula, la signatura us en dóna compte del seus nom i cognom.

Jordi Perera

Panoràmica de Castelladral. Foto: Jordi Perera

RUTA DE LES ERMITES

GR-175, 2a ETAPA

CASTELLADRAL

MONTMAJOR

2a Etapa : Castelladral – Santa Fe de Valdeperes – Sant Vicenç de Navel – la Casanova – Montmajor; 16,71 km; 69 participants; 13 de gener de 2008

Començàrem a despertar-nos tot just quan les dues naus espacials – que havíem agafat a l'estació de Vilanova – començava a remuntar cap a les alçades de Castelladral, per contemplar aquell sol tebi d'hivern que entrava per les finestres. Finalment aterrem cap a la part alta d'aquell turó on s'ubica el conjunt d'edificis de Castelladral. La tropa grista sorti disparada per veure de trobar lloc al bar de l'alberg i poder esmorzar asseguts, però resulta que l'organització ja ho havia previst i el lloc estava preparat. Les nevades panoràmiques del costat nord, però, van atreure la nostra atenció i prèviament ens vàrem dedicar a captar les imatges de la propera serralada pirinenca, i després corre-cuita cap a endrapar l'entrepà corresponent i prendre un cafè, això sí, després de molta estona de fer cua al mostrador del bar.

En sortir de l'establiment, el sol –que començava a enlairar-se– ens mostrava un immens paisatge del Bages, encara que matisat per una suau boira arrapada al fons de les valls que dibuixava delicadament les siluetes de serralades i carenes en tons de llum diferents en aquella magnífica panoràmica muntanyenca. Valia la pena aquella contemplació. Algú

llançà, però, el crit de, avall, que fa baixada!

Oh! I tanta baixada que feia. Més de dos-cents metres de desnivell ens portarien a creuar la riera d'Hortons, per complementar-ho tot seguit, evidentment, amb una bona pujada. I calia anar amb compte, ja que el fred, que era viu, havia deixat pistes i conreus totalment gebrats i el fang del camí dur com una pedra, i més en els llocs d'obaga on encara no hi havia tocat el sol. Remuntant el camí aniríem a parar davant la casa de la Llastanosa, situada en el lloc de la carena, en un discret collet.

Un breu reagrupament i seguim pujant. Tot girant la vista enrere veuríem l'enlairat lloc de Castella-

dral, d'on feia gairebé una hora havíem iniciat el GR. El paisatge que ara ens acompanyava era ple dels verds rebrots post-incendi i guarnit, a més, per moltes soques cremades i algun tronc ennegrit que havia servit per pintar-hi damunt els senyals blancs i vermells del GR.

Finalment fariem cap al collet de l'Obaga Negra, on tornariem a fruit d'una altra excel·lent panoràmica. Allí tothom aturat a fotografar allò tan espectacular. Era lluny, però es veia clarament des del Port del Comte i la serra del Verd fins a la part del darrere ben blanca on destacava el Cadí, i per davant treia el cap el Pedraforca i més enllà la serra d'Ensija, i encara més enllà s'entreveïen els Rasos de Peguera. A la banda

Travessant la riera d'Hortons. Foto: Josep Blanes

Baixant cap a Sant Vicenç de Navel. Foto: Josep Blanes

oposada, cap a l'oest, apareixia Cardona, presidida pel seu conegut i enlairat castell, la imatge del qual ens acompanyà durant molta estona de l'itinerari.

Ara tocava baixar i no precisament per un lloc fàcil. Alguns i algunes el van trobar força entremaliat, donat que continuava per llocs cremats i molt embrossats i en algunes ocasions entremig de rocam. El sender, el qual es trobava en la banda obaga d'aquella baixada, el sol encara no l'havia descongelat. Tot i prendre precaucions, les patinades anaren a dojo i a més d'una caminaire se li va haver de donar ajuda en els trams més compromesos. Sort que allò no era massa llarg, però féu endarrerir tot el seguici, fins que tot baixant, creuariem la riera de Valldeperes i més tard, remuntant una mica, ens portaria a passar pel mig de cal Misèries.

A la poca estona ens presentàvem a l'àmplia esplanada de Santa Fe de Valldeperes, un conjunt de masies i església força interessant. L'aturada del reagrupament va permetre visitar l'ermita romànica del segle XII, que es

conserva força bé, i fins i tot resulta inusual que enmig de conreus i muntanyes s'hagin pogut mantenir indemnes els dos retaules barrocs, dedicats l'un a la devoció de la Mare de Déu del Roser i l'altre a Sant Isidre i Sant Galderic, ubicats cada retaule en sengles capelles laterals afegides durant el segle XVII. Després de sadollar-nos d'història i descansar una mica, tocava marxar una altra vegada.

Sortint de Valldeperes, de seguida ens ficàiem en una bona estona de carretera, per deixar-la i tornar-la a agafar, fins que més endavant -i passada la riera de Navel- hi havia una desviació que seguia el GR, i allí era optatiu continuar per la carretera per visitar la propera ermita de sant Vicenç de Navel i tornar per un camí que recuperava l'itinerari.

Una bona colla anà a veure aquella ermita de tipic estil romànic rural, però sense visitar-la i amb el temps just per fer-li unes fotografies i tornar tot seguit cap al camí. I quedava encara un bon tros de pujada, entre pistes i camins quasi una hora, els quals

ens oferiren una altra vegada la part negativa del desglaç, ja que allò, en tocar-li el sol, s'havia convertit en camins d'un fang enganxós que s'adheria amb inusitada insistència a les nostres botes, que pesaven un munt i dificultaven el caminar. Ja dalt de tot, deixàiem de banda la Casanova, i tot seguit, en desembocar a la carretera, ens aparegueren aquelles naus espacials de l'anada, que també ens recollia a la tornada. Tot i netejar-se les botes de fang damunt l'herba, fou inevitable deixar ben brut l'autocar. Recollíem una colla que ens esperaven més endavant i cap a dinar, ja que aquesta vegada tots els caminaires anaven de restaurant. Repartits entre els dos únics establiments de Montmajor, tothom comentava després que havien menjat molt bé i a un preu molt raonable.

Tips i a punt de fer el rotet, embarquem de nou. I la tornada ja no és història, perquè ens despertàiem a l'entrada de les rotondes vilanovines. Fins a la propera.

Josep Blanes

RUTA DE LES ERMITES GR-175, 2a ETAPA GENT QUE VE DE MOLT LLUNY

Davant de la pantalla del PC, amb dos dits al teclat, el contracronista mira de rememorar els fets destacables d'aquesta segona sortida ermitana i no és capaç de recordar-ne cap, de manera que decideix d'anar-se'n pels turons d'Úbeda i omplir la pàgina com pugui.

Amb el dos autocars tot circulant de matinada per un lloc indeterminat de l'AP-7 proper a Gelida, la visió de l'alba em va portar al cap un text que potser identificareu: "Encara es sòl esplendent no havia acabat d'estendre per la fas de l'ampla y espayosa terra es fils daurats de sa hermosa y encesa cabeyera; y apenas ets aucellets de colorins havien refilet ab dolsos sòns donant es bòn die a s'auba color de ròsa que s'acabava d'aixecar y guaytava pes balcones de s'horizont manchego; cuan el famós cavaller...". I tot seguit la visió d'un esplendent estel del mati em va fer pensar en aquell supo-

Pujant al collet de l'Obaga Negra. Foto: Agustí Poch

sat monjo tibetà, Lobsang Rampa, que en El tercer ull o un dels altres llibres seus que es van posar de moda en el trànsit dels anys 50 als 60 explicava (o millor contava) com un dia, mentre meditava assegut a la teulada del seu monestir, va fer un viatge astral a Venus i hi va parlar amb els seus habitants d'aspecte antropomòrfic. Quina llàstima que el planeta

de les albaides i els vespres sigui un forn amb una atmosfera tan corrosiva que va destruir la primera de les sondes enviades pels russos abans que arribés al terra venusà.

Curiosament, quan les darreres clarors del dia ens brindaven un bellíssim contrallum del massís de Montserrat, en l'autocar d'estètica aeronàutica uns viatgers parlaven d'un altre astre, en aquest cas Europa, el sisè dels 63 satèl·lits coneguts del gegant Júpiter, i comentaven les característiques que sembla tenir la seva atmosfera. Un començament i un final de jornada amb cosmologia, ciència denostada per en Miquel, per cert.

Explicat el que antecedeix, ¿es pot considerar contracronicable que hi hagués un autocar per a mitja dotzena de persones? O que en Josep Olivella rellisqués en un

Panoràmica des del coll de l'Obaga Negra. Foto: Agustí Poch

Reagrupament a Santa Fe de Valdeperes. Foto: Agustí Poch

lloc pla i mesurés el terra amb el cos? (Dit sigui entre parèntesis: algú em va comentar que el professor va caure dues vegades; si hi hagués hagut una altra caiguda, bé podríem parlar del seu Via Crucis.)

I ara que acabo d'esmentar el camí del Calvari: per a més d'un i més de vint-i-un (entre ells aquest vostre servidor), el tram final, amb els seus repetjions i el seu fanguet, va ser un turment, com transportar una creu damunt les espatlles. Bé, almenys això proclamava el Salvador, atacat per una ciàtica (una asiàtica, que deia un meu cosí) que l'havia turmentat els dos dies anteriors. És clar que es va encomanar a sant Gelocatil, i amb el seu ajut va arribar pel seu peu fins al final de la caminada. Això sí, no es va cansar de dir que la seva havia estat una proesa més que humana.

Què més? Tampoc no sembla contracrònicable que en Pere Fernández mantingués una ardent polèmica política (relacionada em sembla amb l'urbanisme

vilanovinogeltrunenc) amb un tècnic municipal cap al final del dinar o que a la tornada en Jaume Esteban practiqués el seu proselitisme revisteril i comprometés una nova víctima femenina perquè redactés la crònica de la sortida.

Ah, al fil d'això, em ve al cap que sobretot en el dur tram final vaig sentir parlar dues noies en anglès

(tan fresques elles, com es nota que són joves). No recordo els seus noms, encara que els vaig sentir mentre el Correcaminos estenia la seva xarxa captora de col·laboradors; ara, el que sí sé és que una és canadenca i l'altra, australiana. Apa, i que no vénen de lluny a caminar amb les talaïeres (i els talaïers)!

Jordi Perera

Els últims de la colla. Foto: Agustí Poch

RUTA DE LES ERMITES

GR-175, 3a ETAPA

SANT ESTEVE DEL PUJOL

SANT MARÇAL DE PUIG-REIG

3a Etapa: Sant Esteve del Pujol de Planès - Sant Martí de Balaguer - Sant Sadurn de Fenollet - Sant Marçal de Puig-reig; 15,2 km; 63 participants; 10 de febrer de 2008

El recorregut d'aquesta 3a etapa de la Ruta de les Ermites comença a Sant Esteve del Pujol i acaba a Sant Marçal de Puig-reig. Visitem set ermites que coincidiran amb els reagrupaments, així tots els fotògrafs professionals i amateurs podran fer les instantànies que vulguin. I per això vam avançar l'hora de sortida a les sis del matí, la qual cosa va provocar alguna baixa adduint que ja no tenen edat per matinar tant.

Després de dues hores i mitja vam arribar a Montmajor, on vam esmorzar en el mateix restaurant que havíem dinat al final de l'etapa anterior. Pràcticament envaïrem el local i acaparàrem totes les taules i cadires disponibles. Un pobre home del poble intentava continuar esmorzant amb tranquil·litat en la barra malgrat les seixanta persones que demanaven vi, cervesa i cafè.

Un cop ben alimentats ens vam dirigir de nou cap a l'autocar per anar fins a la Casanova, on vam iniciar l'excursió. Un quart d'hora més tard, ja érem a Sant Esteve del Pujol de Planès, ermita d'abans del segle XII, però modificada al segle XVIII. D'estructura romànica i amb tres absis semicirculars, que es podien contem-

plar amb tot el seu esplendor mentre baixàvem per un sender fins arribar a la riera de Navel, la qual cosa va provocar algun xoc i relliscada en la fila d'excursionistes pel desig d'aconseguir la millor foto panoràmica.

Vam travessar la riera una mica glaçada i una forta pujada ens va posar a prova fins arribar a la casa del Balaguer, des d'on es veia l'ermita de sant Martí al cim d'un turó. És una típica església rural del segle XII, que a principis del segle passat va ser reconstruïda. Només uns pocs vam pujar al turó per contemplar-la de més a prop, la gran majoria en van tenir prou amb la vista panoràmica que hi havia des de la casa, i considerant que encara faltaven cinc ermites per visitar.

La següent era Sant Joan de Montdarn, a la qual vam arribar després de caminar per corriols durant vint minuts. És una església del segle IX, que ha patit diferents modificacions al llarg del temps fins l'última reforma del segle XVIII. La vam poder visitar gràcies a l'amabilitat d'un veí que ens va explicar tots els detalls de l'absis romànic.

Un cop acabada la visita agafàrem una pista que ens va portar, després de deu minuts, a travessar un barranc i a la riera de Merola. Tres quarts d'hora més de caminar per senders, pistes i carreteres i ja ens trobàrem a Sant Miquel de Fonogedell. Aquesta església és del segle XII, consta d'una sola nau rectangular amb un absis circular. Després de descansar una mica ens

Travessant la riera de Navel. Foto: Pere Fernández

esperava una bona baixada per un senderol fins a la riera Canadell, que vam travessar, i començava la forta pujada, primer per un sender i després per la carretera fins a Sant Sadurn de Fonollet, església sufragània de la parroquial de Sant Martí de Puig-reig, amb un cementiri davant de la porta d'entrada de l'ermita, per a enterrar ràpidament els morts. El més curiós era que tant l'església com el cementiri tenien els números 31 i 32 en la porta respectivament, com si hi hagués un carrer amb els trenta números restants, però ningú no va veure cap edificació ni restes.

Vam poder visitar l'ermita, després d'un merescut descans amenitzat amb tota classe de fruits secs, xocolata i begudes isotòniques que demostraven que les forces començaven a fallar.

Continuant per la carretera uns quinze minuts arribàrem al Roseret, una petita ermita, que pràcticament vam ignorar, i uns 35 minuts més tard ja érem a la carretera BV-4131, que ens conduiria a Puig-reig. Just a l'esquerra vam trobar l'última ermita d'aquesta etapa, Sant Marçal de Puig-reig, però la gent ja estava tan cansada de veure esglésies que la majoria va continuar per la carretera fins a la serradora Boix, on ens esperava l'autocar per portar-nos a Puig-reig. Allà hi vam dinar, uns, com sempre al restaurant, uns altres, com sempre en una plaça contemplant una bona panoràmica.

A les cinc sortirem cap a Vilanova. El viatge de tornada va ser mogut, però no explicaré res; qui vulgui assabentar-se del que va passar que llegeixi la contracrònica que segueix a aquesta crònica. No vull donar protagonisme a aquells que no ens deixen fer la migdiada.

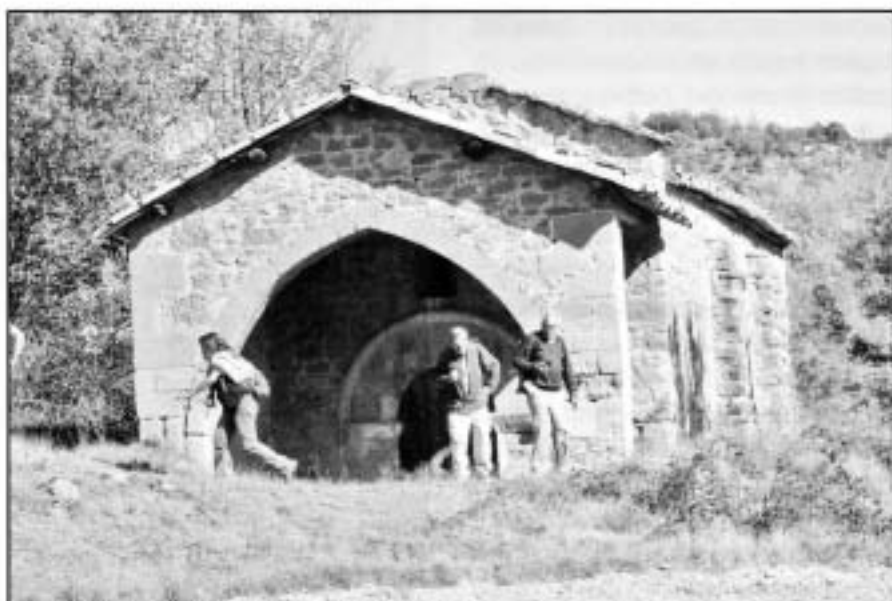
Jaume Esteban

Sant Martí de Balaguer. Foto: Pere Fernández

Sant Joan de Montdarn. Foto: Pere Fernández

Sant Marçal de Puig-reig. Foto: Pere Fernández

RUTA DE LES ERMITES GR-175, 3a ETAPA QUÈ DUIA EL XATÓ D'EN SALVADOR?

En una etapa adequada per fer-la l'1 de novembre (amb sis ermites sota advocació de sants) i que sens dubte, com va dir en Miquel G. Fasius, hauria agradat molt a en Josep Pallach, amb tant de reagrupament, poca cosa de contracronicable hi va haver al matí.

Potser cal anotar que la sortida s'iniciava en aquella hora inhumana en què el Creador encara no havia començat la seva obra. (Recordeu: I Déu digué: "Que hi hagi llum"; i hi hagué llum. Déu veié que la llum era bona, i va separar la llum de les tenebres. A la llum, Déu la va anomenar "dia", i a les tenebres, les anomenà "nit". Hi hagué un vespre i vingué un matí, i es complí el primer dia.) Per això aquest servidor es va dur un collari per mirar de dormir durant l'anada, adminicle que no li va fer el fet, però que potser va influir en el viatger que s'asseia immediatament darrere, ja que uns roncs suaus van acompanyar-lo fins al moment que la llum incerta de l'alba ajudava les fileres de fanals de la vila de Súria a donar un toc oníric al seu paisatge urbà.

Molt abans, però, en el moment de recollir la gent de Canyelles, vam observar que hi havia un altre autocar a la parada i que al nostre només hi pujaven dos dels quatre canyellencs habituals. Demanat el motiu, vam ser informats que els altres se n'anaven amb aquell autocar a Lourdes,

Llavors en Jaume, "ingènuament", va preguntar: "Que estan malalts?". Això va donar lloc a diverses especulacions quant a qui seria el protagonista de la caiguda de la jornada, donat el fet que el professor Olivella, que sembla tenir aquest paper en exclusiva, no hi era. Doncs un cop ja caminàvem, i en baixar de Sant Esteve del Pujol de Planès,

*com que no hi ha sortida
sense caiguda,
aquest contracronista
se l'ha fotuda.*

No voldria deixar d'anotar que en Pitu Blanes podria haver fet la caminada a ulls clucs, tot orientant-se només amb el seu olfacte, atacat arreu per ferums que hom podia identificar però que no

voldria pas com a companyes de ruta.

Noticable també és el fet que la Núria va caminar dins de l'horari durant una bona part del trajecte i que va arribar a la Serradora Boix exactament a l'hora prevista al full de ruta, amb el grup capdavanter. (Cal dir que no hi compto en Jaume Esteban, àlies Correcaminos, ni el seu professor amic com a capdavanter, ja que anar fora d'horari i mig quilòmetre per endavant no és computable.)

Suposo que la Núria no es va refiar del rellotge de sol de Sant Joan de Montdarn, ja que donat el cas hauria d'haver fet un reagrupament de dues hores. No sé si qui va clavar el gnòmon en aquell Sagrat Cor es va pensar

Sant Esteve del Pujol de Planès. Foto: Jordi Perera

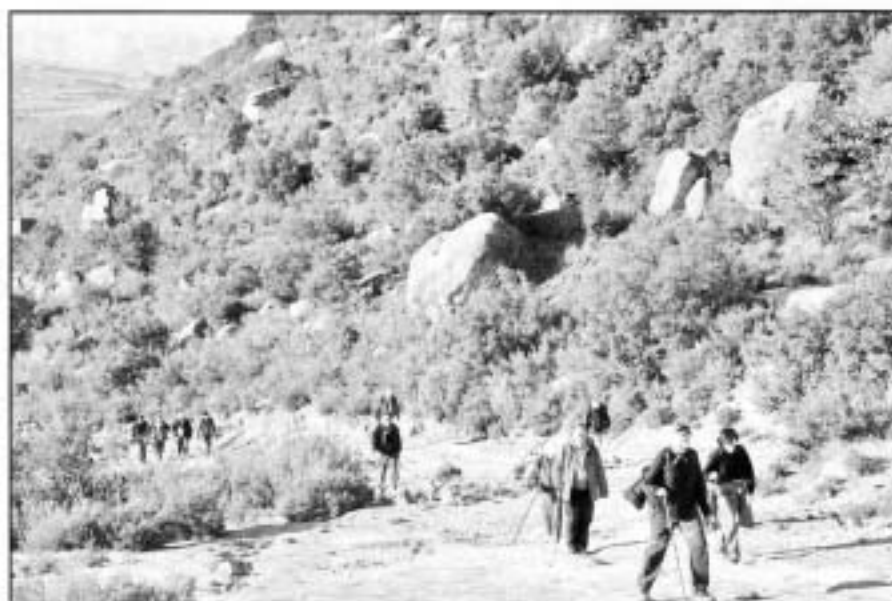
que havia d'estar perpendicular a la figura; el cas és que deu ser l'únic rellotge de sol endarrerit del país. Només li faltava un teuladell per protegir-lo del sol i la pluja i un fanal per veure l'hora a la nit, com va dir algú.

En arribar a Puig-reig, l'expedició es va dividir en dos grups principals, un que va anar a dinar a La Baixada (encara bo) i un altre que en parador desconegut per al contracronista es va dedicar a consumir una xatona *made in Salvador Pujadas*.

Hi tornaré, després de dir que a La Baixada va començar el torn dels oradors: en Pere Fernández va fer objecte d'un miting apassionat com no podia ser de cap altra manera els dos professors companys d'institut del nostre filòsof de plantilla, fins al punt que un d'ells va arribar a demanar temps com un Aito qualsevol; d'això hi ha constància videogràfica, per si algú no s'ho creu.

I en el viatge de tornada, el torn d'orador el va consumir gairebé en exclusiva en Salvador: dues hores va durar el seu discurs (és a dir, tot el camí), una bona part d'ell destinat a explicar-nos les bondats del seu xató, i la resta a donar-nos notícia d'algunes de les seves altres virtuts i sapiències, entre elles les canores (convenientment acompanyat, en això de cantar, per un parell de veus femenines ben timbrades). No ens va explicar prou esclaridament, però, en Salvador, com ni amb què prepara el seu xató, però jo afirmo d'una manera ben rotunda que l'ingredient secret n'és la llengua; d'altra manera no m'explico la seva capacitat per superar Castro i Chávez plegats.

Jordi Perera

Forta pujada fins a cal Balaguer. Foto: Pere Fernández

Camí de Sant Joan de Montdarn. Foto: Pere Fernández

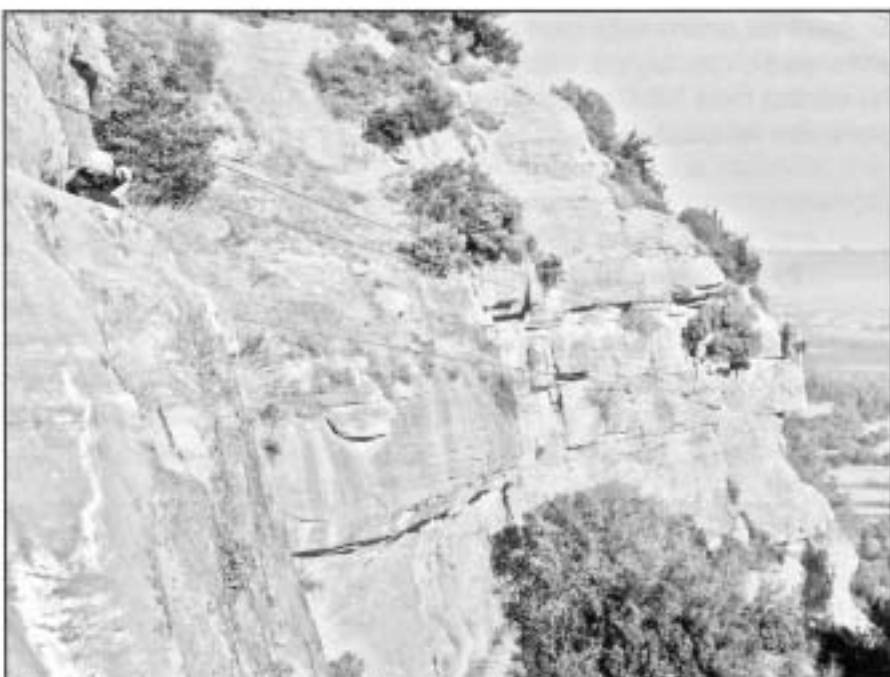
Una devota a Sant Miquel de Fonogedeil. Foto: Pere Fernández

VIA FERRADA DE LES BALMES CORCADES (CENTELLES)

Per acabar bé l'any, un grup nombros de 18 socis de l'Agrupació Excursionista Talaia, membres del Grup Espeleològic Talaia i de la Secció de Muntanya, decidim anar a realitzar aquesta via ferrada que destaca per la seva longitud, varietat del recorregut, i l'alta qualitat del seu equipament.

La via ferrada de les Balmes Corcades està situada a Centelles, a prop del Mas de Banyeres. Després d'una curta aproximació caminant pel bosc, arribem a l'inici de la via. Aquesta consta de 4 trams.

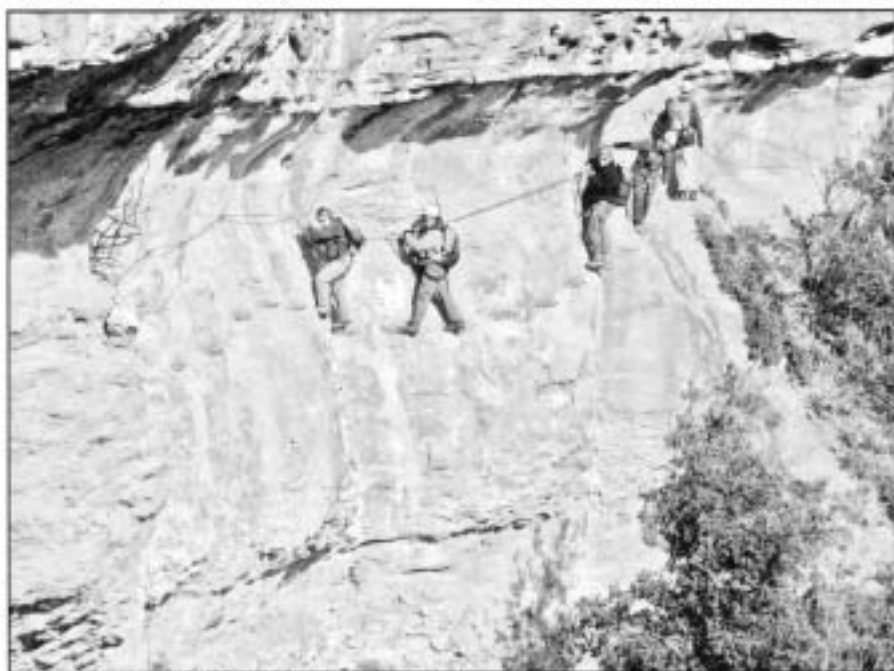
El 1r tram són dues parets verticals equipades amb graons metàl·lics, gràcies als quals superem més de 7 m de desnivell, amb bones vistes del Montseny i tota la vall del riu Congost.

L'espectacular pont Tibetà de les Balmes Corcades. Foto: Jordi Pons

Després d'una aproximació ascendent pel bosc, arribem al 2n tram, que consta d'un espectacu-

lar pont tibetà d'estil trapezista, d'uns 70 m de longitud, que mai s'acaba, amb una escapatòria també bonica, i un flanqueig horitzontal per una llarga balma.

Flanqueig del 2on tram de les Balmes Corcades. Foto: Jordi Pons

Una altra aproximació, ara descendent, ens porta a la variant de la Tosquera, el 3r tram, amb la difícil i espectacular paret de l'Esperó, amb 2 desploms atlètics, i una variant fàcil opcional. Només els més atrevits del grup opten per la primera opció.

Fem la tercera aproximació, ara pujant pel bosc en direcció al turó del Puigsagordi, tot creuant una carretera.

Així arribem al 4t tram, que consta d'una primera part amb un sostre equipat amb una espectacu-

lar escala penjant, i segueix una segona part que puja per una paret amb un desplom.

Finalment un sender cap al nord ens porta als darrers graons que ens situen damunt el turó de Puigsagordi (972 m), on finalitza aquesta llarga via ferrada.

Bon mirador de la plana de Vic des del sud.

El camí de retorn està molt ben assenyalat, i en alguns trams hi ha cordes fixes bastant desfetes per evitar relliscades.

Jordi Pons Corbella
29 de desembre de 2007

Superant el segon extrapiomat de la variant difícil del 3er tram de les Balmes. Foto: J. P.

Més imatges a:

<http://picasaweb.google.com/la-muntanya/FerradaLesBalmesCorcadesCentelles>

Més informació a:

<http://www.portesdelmontseny.com/cat/iti01.htm>

Al cim del Puigsagordi (972m), on finalitza la ferrada de les Balmes Corcades. Foto: Jordi Pons

DIARI D'UNA VIA FERRADA

LES BALMES CORCADES

En principi sembla un dissabte com un altre, si no fos per la blanca sabana que des dels cristalls del meu cotxe cobreix els camps de cultiu i camins que ens han de conduir a aquesta nova aventura, una aventura que juntament amb un grup d'amics ens disposem a realitzar; això, i els 5,5 graus sota zero que marca el termòmetre del meu automòbil.

Ens trobem en l'aparcament, un poc més avall de l'inici de la via ferrada Baumes Corcades, a Centelles, via que, a pesar d'haver-la repetit diverses vegades, no em cansa ja que hi incideixen, al meu parer, tots els factors que la fan particularment accessible a qualsevol disposat aventurer/ra, sigui quin sigui el seu grau d'aventura.

Al 1er tram fan cua damunt nostra. Foto: J. Pons

Poc a poc van apareixent els components d'aquesta diada: Salvador Belchi; Mar; Manel Castillon; Adrià Castillon; La Jose; Sergio Moyano; Tony Rivero; Mario Nicolas; Elio Perea; la seva dona Yolanda; el seu fill Pau; Mica Tetzlaff; Oscar Manrique; Rosa Mª Cabrera; José Moreno; Jordi Pons; Chesca Rivas; Marta Estrada; Joseph Barot, i el qui descriu aquesta aventura, Manel Doblas.

Després dels intercanvis de salutacions i presentacions, amb un dia de justícia, emprendem la marxa. No puc negar el que en alguns rostres es reflecteix: emoció, inquietud, il·lusió, temor, sensacions que tot ésser humà tenim i que ens indiquen que estem desperts, vius i amb ganes de sentir.

Després de 20 minuts de caminada i alguna broma o altra sobre l'estat del sol i si passaria o no per allí l'AVE, davant nostre apareix, com un fort inexpugnable, el que en realitat és una dòcil i mansa muntanya, àvida de ser conquerida.

Després de la breu, però de rigor, explicació sobre seguretat en les vies ferrades i la no menys important i obligada revisió del material, emprendem la conquesta de la bandera (més tard, al final de la via, ens adonem que algun desaprensiu l'ha fet desaparèixer; no creiem

que s'hagi produït per art de màgia).

A la primera part trobem un esperó rocós, amb un tram vertical i aeri que ens deixa en una faixa, (camí de descens de la via) i continuant, una sèrie de trams verticals, aeris, i algun pas que desploma lleugerament, fins arribar en una gran esplanada on finalitza la primera part de la via.

Aquí ens reagrupem amb els que han triat el camí de pujada a peu; dona gust veure l'energia que el petit Pau ens demostra amb els seus incessants sense parar, i que de segur, no dubto, duu els passos del seu pare. A la llunyania podem veure unes siluetes travessant el famós pont nepalès; diuen que travessar-lo no és difícil, el difícil és decidir-se, i en això estic d'acord, ja que en les dues ocasions que l'he travessat he pogut experimentar aquesta indecisió, i és que 60 m, i algun metre més, són metres per travessarlos com si fóssim experts funàmbuls.

Aquí, després d'un sender que ascendeix, arribem fins a l'inici del segon tram, on novament les opcions de seguir són algunes: el camí pel famós pont nepalès, o pel que dona nom a l'esmentada ferrada, una sèrie de llargues baumes, flanqueig esgotador a través d'una estreta faixa, on en alguns trams resulta molt ampla, en d'altres molt estreta i en alguns inexistent, trobant-nos alguns res-

salts que s'hauran de pujar i baixar i que ofereixen alguna cosa de dificultat, fins a un ressalt llarg vertical i aeri que ens condueix fins a una nova part de la via, inaugurada fa amb prou feines un anyet, via que per als amants de la verticalitat és gairebé com una prova de fe més que d'esportivitat. Aquí aprofitem per reagrupar-nos novament i fer un petita mossegada, escollint entre els més aventurers la via difícil i els no tan aventurers la menys difícil.

Continuem per un sender que travessa una pista de terra i després una altra asfaltada, fins a un sender pronunciat que va guanyant en alçària fins a trobar el tercer i últim tram de la via ferrada, la part més atlètica, desplomada i aèria.

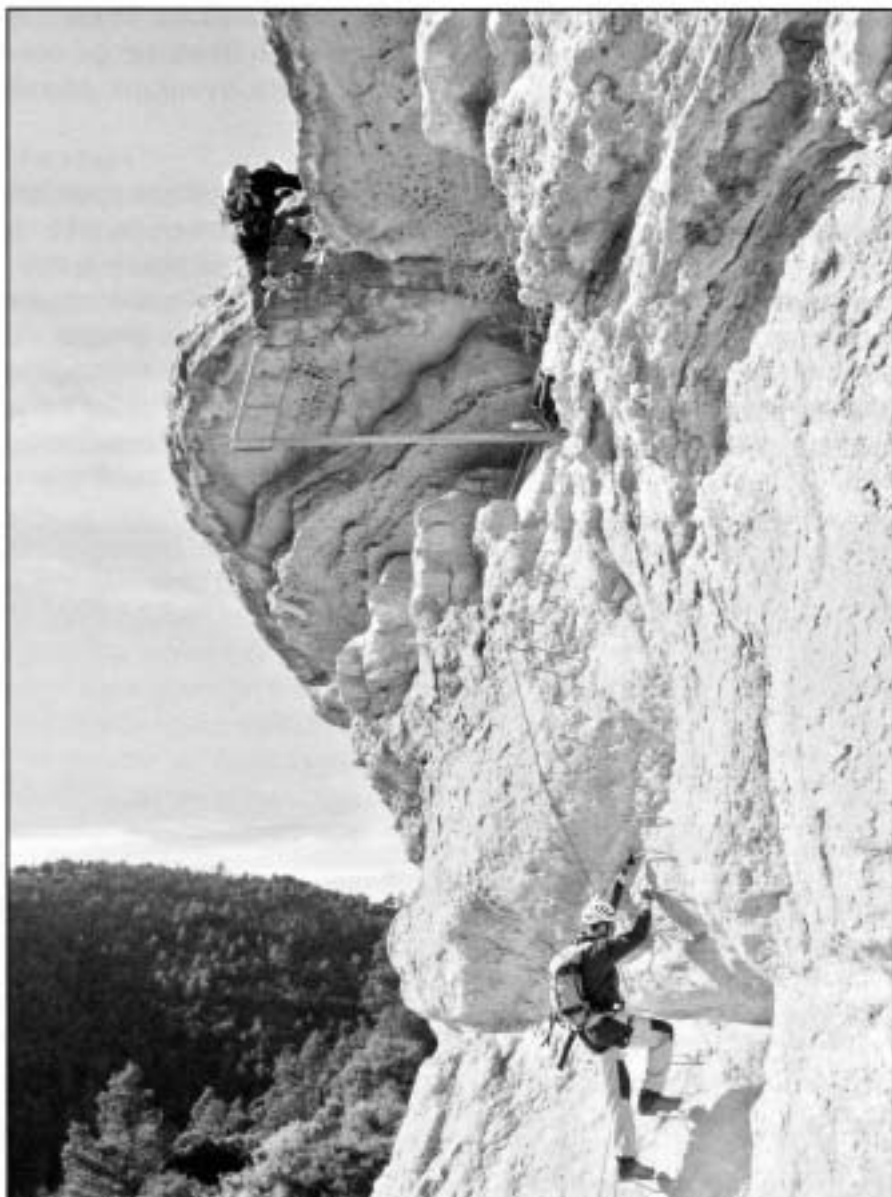
Iniciem aquest primer tram en desplom i atlètic fins a trobar-nos amb una barra metàl·lica que ens condueix fins a una escala que supera l'esmentat sostre; després, dos desploms més ens deixen en un sender que seguim fins a l'últim ressalt atlètic de la via, i aconseguim d'aquesta manera arribar al cim, mirador impressionant amb 972 m d'alçària, un recorregut de 2.500 metres, i amb vistes extraordinàries i panoràmiques del Montseny, Cingles de Berti, Puigsacalm, els Pirineus, i el que els nostres ulls ens permet descobrir.

En aquest punt, i sense bandera de fons però amb pal com si d'un guardià es tractés, ens felicitem per l'èxit assolit i, per descomptat, immortalitzem el moment amb una sèrie de fotografies del grup, totes elles fetes per la mà invisible de la tecnologia d'avui en dia de les càmeres fotogràfiques.

Manuel Doblas
29 de desembre de 2007

El Pau Perea s'inicia en les vies ferrades. Foto: Manuel Doblas

Pujant la primera part del 4rt tram de les Balmes Corcades. Foto: Jordi Pons

CANTÀBRIA 2007

EXPLORACIÓ DE LES COVES COVENTOSA, MORTERO DE ASTRANA I TONIO CAÑUELA

Com molts altres projectes, Cantàbria 2007 va sorgir d'una conversa informal, entre cervesa i cervesa, al bar de la nostra entitat. És ja gairebé una tradició que els membres del GET dediquin el pont de la Constitució, o de la Puríssima —com vulgueu— a explorar cavitats de Cantàbria. I aquest any no podia ser una excepció. Fixades les dates i la base d'operacions (Ramales de la Victoria, càmping La Barguilla) només faltava trobar qui volgués apuntar-s'hi. La crida va ser exitosa i el 6 de desembre, 16 espeleòlegs s'apilonaven en quatre vehicles per iniciar un llarg viatge fins a les terres de Santander. Entre cançó i cançó, i amb algunes aturades d'avituallament, vam arribar a Ramales de la Victoria al voltant de les dues de la tarda. Pla del dia: menjar una mica i atacar la primera cova.

Fantasmes a Coventosa

Després d'agafar forces en un bar de Ramales, ens dirigim a la cova de Coventosa (32.529 metres de desenvolupament total i 815 metres de profunditat màxima), una de les més emblemàtiques de la zona. Hi arribem gairebé de nit. Es tracta d'un forat força respectable, però decidim fer-ne només una petita part atès que no tots els participants tenen el mateix nivell. Un curt ràpel de 10 metres ens serveix d'aperitiu; tot seguit, pategem pel fons de la cova fins arribar a l'espectacular Sala de los Fantasmas. Ens fem les fo-

tos de rigor i algú s'empesca a seguir alguna gatera, sense massa èxit de convocatòria. El temps no dona per a més i retornem a l'exterior després de protagonitzar algun numeret o altre a la rampa de sortida. Parada, fonda i nit al càmping.

Aigua per dins i per fora al Mortero de Astrana

7 de desembre, matinem (tampoc molt, no penséssiu) i esmorzem una mica abans de dirigir-nos al Mortero de Astrana. El temps no acompanya gens, plou i arribem a la boca de la cova ben xops. Instal·lem els ràpels i ens plantem a l'entrada de l'Agujero Soplador, que ens obsequia amb una bona dosi d'aire fred. Una llarga rampa ens condueix fins a la llera del riu Leolorna, on ens acabem de mullar i d'enfanger. Visitem la relliscosa Sala de la Cascada i tot seguit ens arribem fins a Las Marmitas, on finalitzem l'exploració. Comencem el retorn a la superfície, on arribem de nit. Encara tenim temps, però, de fer la cerveseta i comentar la jugada en un bareto de Soba abans de retornar a Ramales per sopar i descansar.

Tonio-Cañuela, el plat fort de Cantàbria 2007

Al matí següent reprenem l'activitat. El Salva Belchi, el Manuel Doblas (Jerónimo), el Cinto Baras i l'Adrià Castillón emprenen la travessia Tonio-Cañuela; l'altre Manel (el Castillón) i l'Anto Oliveres decideixen entrar per Cañuela amb la intenció de trobar-se tots a la Sala Guillaume i donar suport als companys si ho necessitesin. Els quatre primers triguen una bona estona en trobar la boca de la cavitat, superen l'estreta diàcia-

Tot val per no mullar-se els peus. Foto: Manuel Castillón

si de la Tonio (el punt clau de l'exploració), i tot seguit es perden durant una curta estona: tres hores de res, fins que un grup de Guadalajara els indica el bon camí. El Manel Castillón i l'Anto Olivares pateixen de valent per superar l'enfangada i llarga rampa d'accés a la Cañuela. Hi entren, ja de nit, superen el passamà, el balcó d'accés a la Sala Boulevard i senten veus per sota del ressalt on acaben d'ascendir. Criden i els contesten. Pensant que són el Salva, el Manel, l'Adrià i el Cinto fan marxa enrere i rapelen el balcó. A baix, no hi ha ningú. De debò que les veus que havien sentit i que els havien contestat eren les dels companys? No, però ho esbrinen massa tard, quan ja han fet marxa enrere i es troben sols a la boca de la Cañuela, perquè els graciosos desconeguts ja han sortit a l'exterior. I ara, què? Doncs a esperar. A esperar una llarga estona, sort del bar de Bustablado i de les seves cervesetes, fins que el Salva, l'Adrià, el Cinto i el Jerónimo apareixen per on no havien de venir. No cal dir que s'havien perdut una altra vegada a la sortida de la cova. Un cop aplegats, fan via fins a Ramales, on els espera un bon sopar, fruit de les bones arts de la Marga i la Rosa, que es van estirar al restaurant i ens van esperar despertes, això diuen, fins a les dues de la matinada.

La nit se'ns fa curta, però serveix per descansar una mica ja que el viatge de tornada serà llarg. El 9 de desembre agafem la carretera per tornar a casa. Dinem en un peculiar restaurant de Miranda d'Ebre. Repassem tot el que hem fet, comentem les anècdotes entre riure i riure i comencem a pensar en una nova aventura.

Salva Belchi
Manuel Castillón
Anto Olivares
6-9 de desembre de 2007

Capçalera del primer rapel de Coventosa. Foto: Anto Olivares

Sala dels Fantasma de Coventosa. Foto: Manuel Castillón

Agafant forces a Miranda de Ebro. Foto: Sandra Martínez

**SORTIDES ALS AVENCS
MORGAN I COMES, PASSANT,
ASENSIO, SANT MARÇAL,
MALL, CRISI I MAMELONS**

Després d'una matinal de pràctiques a les parets de Can Marcé (Sant Pere de Ribes), l'endemà, 11 de novembre del 2007, els cursetistes es van traslladar amb els seus monitors al massís del Garraf per continuar la seva formació. Distribuïts en dos grups, els aprenents d'espeleòleg van posar en pràctica el que havien après el dia abans (tècniques de descens i d'ascens) als avencs Morgan i Comes (-30 m) i Passant (-31 m). La baixada amb ràpel no va representar massa problema, cosa que no es pot dir de la pujada; tot i la utilització de punys i bloquejadors de pit, més d'un va suar i patir de valent per tornar a la superfície. Finalment, però, la sortida es va acabar sense cap entrebanc.

El cap de setmana del fred

Els dies 17 i 18 de novembre, les activitats del curs van continuar al Garraf. Dissabte, un grup va fer l'exploració de l'avenc de Sant Marçal (-121 m), mentre que l'altre atacava l'Asensio (-84 m). Els cursetistes van continuar la seva formació i van agafar una mica més de pràctica en les tècniques de progressió amb corda.

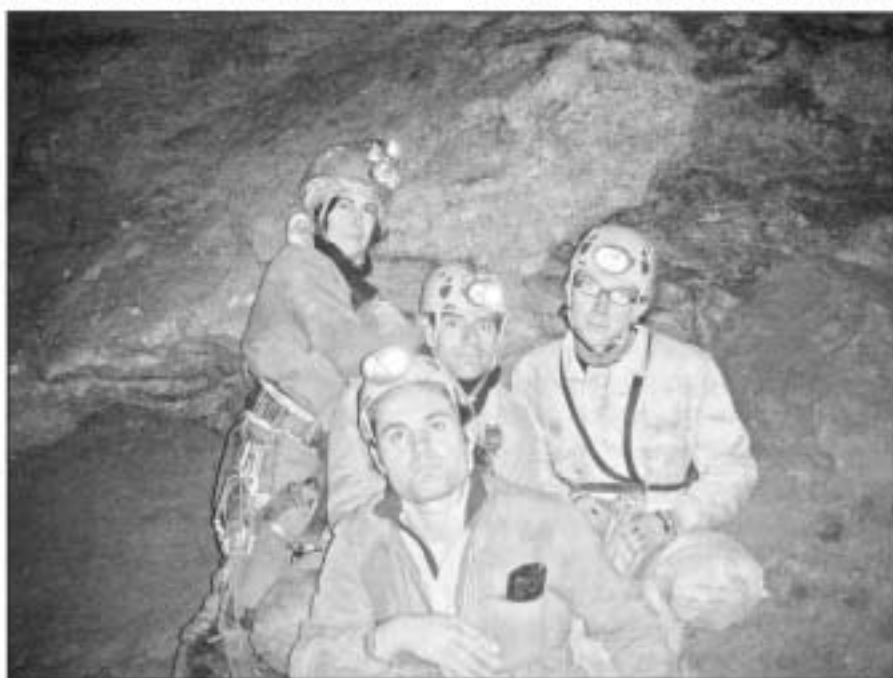
El protagonista del cap de setmana, però, va ser el fred: en sortir de l'avenc de Sant Marçal, a Olesa de Bonesvalls, el termòmetre marcava cinc graus negatius i la gebrada era espectacular. La temperatura encara va baixar més a la nit, que vam passar acampats

Avenc dels Mamelons. Foto: Anto Olivares

a Jafra, i diumenge més d'un es va fer pregar a l'hora de sortir de les tendes per tornar a l'activitat.

Els dos grups van canviar d'avenc i es van repetir el Sant Marçal i l'Asensio. Un petit grup, però, es

Avenc de la Crisi. Foto: GET

Lliurament dels diplomes del Curs d'Espeleologia. Foto: Marga

va decantar per anar a l'avenc del Mall (-81 m), de dimensions més reduïdes, però amb una entrada molt més assequible als espeleòlegs més robustos.

Els Ports, punt final del curs

Els avencs de la Crisi i de Mameions, 24 i 25 de novembre, van significar la revàlida per als cursistes. I és que estem parlant ja de cavitats de dimensions i profunditats destacables (-148 m i -167 m, respectivament), amb passos complicats i estrets i pous impressionants. L'esforç, però, va pagar la pena perquè les formacions que s'hi poden contemplar són, també, impressionants.

Les exploracions van resultar força fructíferes i els participants van tancar el Curs d'Iniciació amb la seguretat d'haver adquirit prou experiència per continuar la pràctica d'aquest apassionant esport-ciència.

El XVII Curs d'Iniciació a l'Espeleologia va concloure de manera oficial el 13 de desembre amb el

corresponent lliurament de certificats, acte que es va dur a terme a la seu de la nostra entitat.

Pessebre vivent del GET

Esperonats per l'experiència adquirida en el XVII Curs d'Iniciació a l'Espeleologia, un grup de cursistes va engrescar membres i monitors del GET per escenificar

un particular pessebre vivent, lògicament dins d'un avenc, el dels Geòlegs, ubicat al terme municipal de Vallirana i de 30 m de profunditat. L'activitat es va dur a terme el 22 de desembre del 2007 i els participants, i acompanyants, s'ho van passar d'allò més bé.

Manuel Castillón
Anto Olivares

Pessebre vivent a l'avenc dels Geòlegs. Foto: Manuel Castillón

NOTES D'AHIR, DURANT L'ÈPOCA FRANQUISTA (3)

En una de les sortides de vacances a Astúries vàrem anar de visita a la Cova Cullalvera, un forat d'uns cinc quilòmetres de llargada amb una entrada d'uns set metres d'amplada per trenta-cinc d'alçada, on segons l'indret era més ample i més alt, en una distància prop d'un quilòmetre, amb una niada al seu interior d'alguns grups apilotats de milers i milers de rat-penats, a més de variades formacions estalagmítiques i traces geològiques interessants.

Mentre continuàvem el camí, a uns 500 metres aproximadament, trobàrem un grup de falangistes que sortia del seu interior, salutacions de rigor en castellà i presentació dels indrets d'on es procedia, nosaltres érem catalans i ells eren de Madrid, acompanyats

d'altres de catalans que venien lleugerament endarrerits.

Un cop arribats els endarrerits catalans ens vàrem posar, com és lògic, a parlar en català, però es desfermà la tórria i, de cop i volta, darrere meu vaig sentir: *ja ver si hablamos el idioma cristiano!* (es veu que parlar en idioma català, això no era cristià). Em vaig girar i li vaig preguntar precisament això, *¿desde cuando el idioma catalan ha dejado de ser cristiano?* I el noi va haver de rectificar tot dient que *hablando el castellano nos entenderíamos mejor*. Li vaig respondre, *esto es otra cosa, pero haber empezado por aquí, ya que si en vez de ser catalanes hubiéramos sido franceses no habrias abierto la boca*. El vaig deixar i em vàreig dirigir

de nou als catalans que sortien però en castellà per acomiadar-nos, ja que els que venien amb mi i els catalans que sortien estaven neguitosos per les meves paraules i vaig comprendre que hagués pogut ésser motiu de baralla que no convenia. Però aquell madrileny, encara que fos molt falangista, no tenia cap mena de dret ni raó per engegar-nos el fet de titllar el català com a *idioma (no) cristiano*, fórmula que es repetia massa sovint, i a vegades també s'exigia *hablar el idioma del Imperio*.

Seguint la mateixa excursió, trobàrem un espanyol i un turista francès que vagarejaven per aquells indrets i com de costum, després d'entaular un xic de conversa, el veí francès ens explicà en castellà, com a mena de pregunta i endevinalla, tot i que en aquella època els americans ja havien arribat a la Lluna, *¿Quienes fueron en realidad los primeros hombres que llegaron a la Luna?*, i seguí dient, *Los españoles, porque éstos pusieron uno sobre otro, a un cura, un guardia civil y un gitano, un cura, guardia civil y gitano...* i efectivament aquesta era la creença, als anys seixanta, de molts europeus vers Espanya. Un cop fets els adéus de rigor, cadascú marxà pel seu propi camí i l'excursió ens mostrà les dues cares altament canviants de l'època que es vivia. En una altra ocasió vàrem voler visitar la Piedra de San Martín. De primer anàrem a Pamplona a vi-

Utzarrotz. Foto: Anxiu

sitar uns espeleòlegs que hi havien entrat, i recomanats per un company espeleòleg barceloní, ja que els pamplonesos hi havien fet estudis del sistema hidrològic. Aquests ens varen recomanar que passéssim a França (fórmula de la qual ja teníem coneixement), on els francesos havien fet un forat per tal de connectar amb la cavitat sense entrar per dalt del massís on hi ha l'avenc, indret de baixada costosa i difícil, descobriment fet pels francesos uns anys enrere.

Però nosaltres, en no disposar de vehicles propis, havíem de fer el traspàs per sobre el massís calcari i a peu, aspecte que ens donà ocasió d'observar la gran quantitat de dolines, poljés, o grans rasclers calcaris de la zona, on també passàrem pel costat de l'avenc citat, i per arribar-hi havíem de travessar el massís per arribar a França i trobar l'entrada i els francesos espeleòlegs, prop de Pau, i quan arribàrem al lloc ells ja en sortien, cosa que no va permetre la visita desitjada.

En el camí de retorn ho férem pel costat del famós Barranc del Kakouet (o barranc dels Forats en basc), on volíem entrar, ja que per allà hi surt bona part de l'aigua de la Piedra San Martin. L'indret es troba barrat i es cobra una entrada per fer-ne la visita, però el que ens preocupava era el temps per tal de tornar al campament de dalt la muntanya. Mentre intentàvem d'aclarir el temps de visita per dins del barranc amb la mestressa encarregada que venia les entrades, ella va creure que no portàvem diners i ens oferí l'entrada gratis; finalment li vàrem fer entendre que el problema no eren els diners sinó que es feia tard, i efectivament, quan arribàrem al campament ja érem a les últimes clarors del dia i si haguéssim fet la visita al barranc hauríem hagut de dormir al ras en ple Pirineu i sense sac de dormir, i tot i que

Teleférico de Fuente Dé. Foto: Arxiu

feia bon temps no era recomanable.

Després de totes aquestes incidències, vàrem entaular conversa amb un pagès de la contrada francesa, just al limit de l'espanyola i prop del campament. Allà poguérem observar com les masies de l'Estat francès eren protegides amb un camí asfaltat, llum, i rentadores especialment, on al costat espanyol pobles sencers no tenien ni llum ni carretera.

L'home em va fer una pregunta concreta, de si Espanya tenia o no tenia helicòpters per fer determinats serveis, perquè resultava que a l'any passat, al costat on estàvem, es va trobar una dona espanyola morta, i que s'havia estibat en aquelles muntanyes molt esquerpes, i els tràmits per la part francesa van durar un parell d'hores per tal de recuperar el cos, en canvi els de la part espanyola varen durar fins al dia següent. Què li podia contestar a aquell bon home?, quan sabia que em deia la realitat del procés, on aquí a *Espanya* tot funcionava, i funciona encara molt sovint, a base de *titulitis*. Era un dels problemes existents, on com he dit en altra ocasió, els catalans érem

o estàvem fora de la llei per aquest tipus de problemes, *éramos ilegales* mentre que a França en aquell temps ja ho tenien tot altament organitzat. Vaig haver de sortir de la conversa com *per cames* tal com es diu vulgarment.

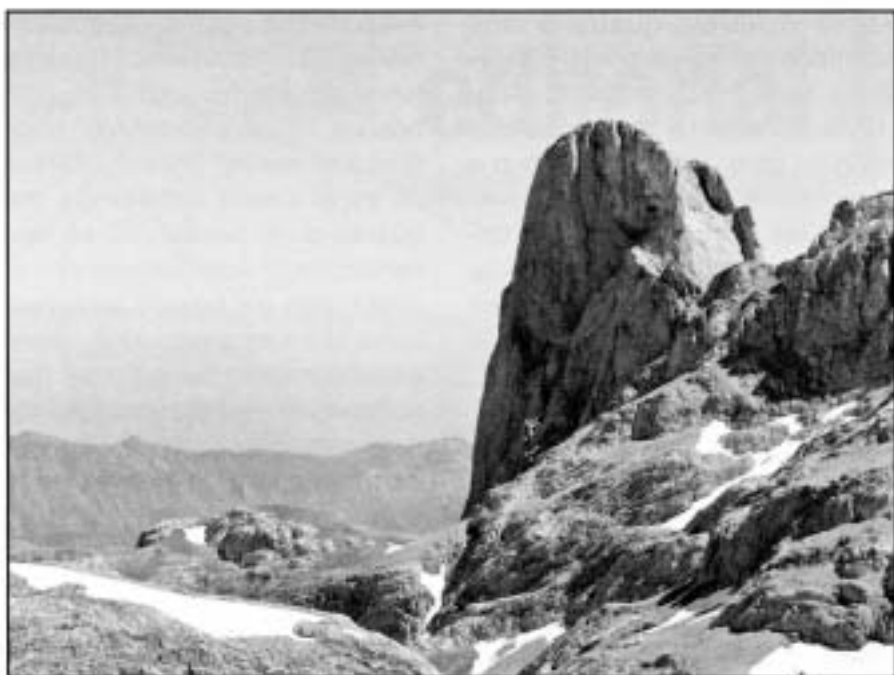
Els queviures es varen acabar, havíem que baixar de la muntanya ja que al mateix temps ens havíem de reunir amb en Jesús Santacana que s'havia d'incorporar a l'excursió amb un xic de retard. Tot baixant, a mig camí hi havia un bar-restaurant a mitja muntanya, ens hi aturàrem a menjar una mica. Com era hora tardana només ens van servir un platet de fideus i una truita amb pernil. A l'hora de pagar ens cobraven un preu altament exagerat, unes dues-centes pessetes per cap si no recordo malament, quan en un restaurant de primera es podia fer un dinar complet al preu de cinquanta pessetes en aquell temps, i es considerava molt car. Li vàrem preguntar si s'havia equivocat, i ens va dir que no, que aquell era un preu raonable, ja que allà li costava molt pujar el menjar, quan no havíem pogut menjar gran cosa. Decidírem un preu pel nostre compte, unes

setanta-cinc pessetes per cap, considerades més que suficients i li explicarem la qüestió. La mestressa es posà a gemegar i fer la ploranera; allà hi havia altra gent i una parella de guàrdia civils i ningú no va fer cap gest per entorpir-nos quan vàrem marxar.

En arribar a baix al poble, Ustarrotz, on ens vàrem trobar amb el company Santacana, el que ens havia succeït pel camí tothom del poble ja ho sabia, suposem que els mateixos guàrdia civils que baixaren amb Jeep, tot passant-nos davant per la carretera que feia moltes giragonses, ho varen comentar als altres. Anàrem a comprar a una gran botiga que hi havia al poble i les dones ens van fer passar al davant obligatòriament tot felicitant-nos, ja que es veu que dit bar-restaurant de muntanya ja tenia fama de posar preus caríssims. A més a més va destacar el comentari, *carai con estos catalanes, han puesto a raya a los de la venta*. També, l'endemà, un dels capellans del lloc ens va regraciar a tots i a més a més recomanar de fer-ho extensiu al catalán Raimon que *canta unas canciones que dicen algo, vale la pena escucharlo*.

El nom del poble d'Ustarrotz equival a un indret de sortida estreta, com per exemple una Vall-carca, on al costat, a penes un centenar de metres, hi ha la sortida d'una vall paral·lela d'uns dos metres d'amplada i una gran conca de recepció, d'on agafà el nom (indret que recordaré mentre visqui, pel simple fet d'aquelles dones de casa que a pesar que nosaltres teníem tot el temps del món, elles varen voler de totes maneres que compréssim primer).

En una de les sortides fetes als Pics d'Europa, quan l'aeri de *Fuen de Dé* s'estava construint, després de pujar a peu l'empinada costa a partir del poble de Potes, vàrem dormir al refugi construït

Naranjo de Bulnes. Foto: Anxiu

amb una carcassa protectora de metralladora, desguàs d'un vaixell portaavions pujat allà dalt amb helicòpter. L'endemà seguirem vers la vall veïna, on hi ha el famós Naranjo de Bulnes, millor dit, el Carajo de Bulnes (el nom de Naranjo és per despistar el fet de la forma que té realment, com és el cas del Carall Bernat de Montserrat, transformat en Cavall), on després de passar pel costat de molts avencs fondos i variades dolines, que allà són anomenats *jous*, ens quedarem a dormir al refugi existent al costat d'aquesta gran roca dita del Naranjo.

Seguirem avall vers el poble de Bulnes, abans però comprarem formatge a uns pastors de la muntanya, i en arribar a dita població hi vàrem comprar pa i embotit i ens arrecerarem al costat d'una font i uns arbres per tal de menjar una mica. Al cap de poca estona aparegué una dona velleta i ens va obsequiar per pròpia voluntat amb una copeta d'anís per cap, per tal que poguéssim continuar el camí. L'indret era molt arrecerat i calorós, ocasió que ens va fer entrar son i férem una lleugera becaïna; després seguirem el camí fins a Camarmeña, a l'altre

costat del riu Cares, on per passar aquest riu hi ha un gran pont migeval. Allà hi havia un rètol dirigit al rei Juan Carlos I, recentment estatut, dient-li els del poble de Bulnes que el convidaven a passar un mes gratis al poble, amb tots les despeses pagades, però amb una condició, *tráete burro y candil*, ja que per arribar al poble de Bulnes només hi havia un camí de muntanya, el tragí el fien amb bous o ases i no tenien llum, tot i que el lloc de Camarmeña era poble i central elèctrica, la *Electra del Viesgo* de molts anys abans, i es troba només a quatre quilòmetres de distància. Segurament el poble de Bulnes avui dia ja té llum i carretera.

A finals dels anys cinquanta i principis dels seixanta, tot anant d'excursió passàvem per masies, on només pel fet de preguntar per un indret o bé demanar aigua per beure ens rebien amb recel, el cap de casa feia entrar les dones cap a la cuina i ell sortia a veure què demanàvem.

Aquest fet el vàrem constatar en una de les bones sortides que quedà titulada com l'excursió dels dòlmens, ja que durant el recor-

regut visitàrem quatre o cinc dòlmens del Vallés oriental. Després, molt més tard, vers l'any 1970-71 encara ens trobàrem amb un altre cas semblant ben a prop nostre, al Penedès, a la masia de les Torres de prop de Pontons, on el cap de casa envià la filla cap a la cuina perquè venien uns forasters desconeguts, amb motxilles a l'esquena.

Si bé al principi en dites masies havien recollit els excursionistes i havien facilitat lloc per dormir com era la pallissa en moltes ocasions, a finals dels anys 70 i principis dels 80, els hagueren de barrar el pas a causa dels abusos d'uns i d'altres, però especialment per gent que no eren d'aquest país, ja que es desfermaren una pila d'aquells que es deien o presumien de molt *progrés*, fent tota mena de malvestats possibles.

Anys enrere, pagesos i excursionistes fèiem foc al bosc i no se'ns havia encès mai cap d'aquests boscos, i quan s'encenia un bosc sovint no era per l'home, i durava un espai d'entre vint-i-cinc a cinquanta anys sense cap encesa remarcable. Avui deixen entrar molta gent als boscos amb l'excusa d'anar d'excursió, però especialment a fer turisme, que no tenen la més mínima idea del que representa un bosc, i s'encenen centenars de boscos cada any per casualitat, i aquí falla alguna cosa.

Cal remarcar que els boscos són els grans productors de l'oxigen que respirem, element que combina amb la creació del microclima ambiental de baixura, que junt amb les tempestes i el microclima ambiental d'altura fa que ploqui, es renovi l'ambient respirable, que creixin els arbres i el clima

sigui més normal. Farà una trentena d'anys que l'ambient climàtic ja havia canviat, que ja es notaven uns canvis en el temps i que eren evidents, però no ha estat fins ben recent quan s'ha hagut de reconèixer el canvi, ja per força com aquell qui diu, però es continua abusant de la Natura i molt greument. Encara sort que al final possiblement ens ofegarem tots junts o plegats si la cosa continua com ara, perquè ja es nota la manca d'oxigen en general, i molts esportistes durant el seu entrenament es cansen abans d'hora, els costa refer-se de l'esforç, es troben fluixos, o dit d'altra forma, quan paren els costa arrencar de nou, sembla que hagin fet un esforç molt més gran del compte, que és en realitat la manca d'oxigen, i el seu productor és el bosc.

Antoni Ferrer i Martí

Picos de Europa. Foto: Arxiu

ACTIVITATS CULTURALS

Divendres, 16 de novembre

La Margarida Paterna i en Marcel·li Ferrer van presentar l'audiovisual *La Mongòlia que hem vist* sobre el seu viatge a aquest país.

Divendres, 23 de novembre

La Mª Carme Barceló ens va parlar dels XXV anys d'Exposicions de bolets a la Talaia.

Divendres, 30 de novembre

L'arquitecte Pere Marsé ens acompanyà en una passejada crítica pel Patrimoni Arquitectònic de Vilanova.

Divendres 14 de desembre

L'Oriol Ventosa i la Pilar Masdeu ens projectaren les imatges de la seva anada a Santiago amb bicicleta.

Divendres, 21 de desembre

En Xavier Campillo ens presentà i comentà l'*Inventari de Camins de Garraf*.

Divendres, 11 de gener

En Jordi Rius projectà l'audiovisual *Libia, aventura 2005*.

Divendres, 18 de gener

En Joan Bertran va presentar l'audiovisual *GR-92, Sender del Mediterrani* amb imatges d'algunes etapes d'aquest senders

Divendres 25 de gener

En el marc dels actes de Carnaval, l'historiador local Miquel Altadill ens parlà de l'*Humor Vilanoví per Carnaval*.

L'escriptor Matthew Tree signant exemplars de la seva obra. Foto: Agustí Poch

Divendres, 8 de febrer

La Montserrat Comas, directora de la Biblioteca Víctor Balaguer va fer una conferència amb el títol *Josep Coroleu. Nus d'una xarxa social complexa*.

Divendres, 15 de febrer

L'escriptor Matthew Tree ens va parlar del seu darrer llibre *La vida després de Déu*.

Divendres, 22 de febrer

En Josep Blanes presentà el seu muntatge audiovisual *La Flama tres anys després*.

Divendres, 29 de febrer

L'alpinista Albert Obiols presentà la pel·lícula *Per on es va? Escalada de la via Dibona de la Cima Grande de Lavaredo a les Dolomites*.

Dijous, 6 de març

L'escriptor Joan F. Mira, premi d'Honor de les Lletres Catalanes, ens parlà del seu llibre *Borja papa*.

Divendres, 7 de març

El catedràtic d'Enginyeria Química de la UB Claudi Mans va fer una conferència sobre la *Química a/de la cuina*.

Del 4 al 14 de març

Exposició *La contaminació per pols de ciment a Vilanova*.

Divendres, 14 de març

Els membres de la Comissió de Medi Ambient de la Talaia van parlar de *La contaminació per pols de ciment a Vilanova*.

Consell de Redacció

c/. **CAPUTXINS, 36**
VILANOVA I LA GELTRÚ

ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1H

VIDRES VILANOVA

ROURE

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 811 51 94

OFICINES I VENDA

Pare Garí, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99

INTER SPORT OLARIA

A Vilanova:
Pl. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

Ai Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

A Sitges:
Sant Francesc, 18

TOT PER A L'ESPORTISTA

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

Ferrino
Atomic
Chiruca

Salomon
Rossignol
Petzl

Trango
Columbia
Descente

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% de descompte en els articles de muntanya.

LA HISTÒRIA DELS CINQUANTA ANYS DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REUNIDA EN UN LLIBRE, QUE RESUMEIX TOTES I CADASCUNA DE
LES ACTIVITATS REALITZADES DINS D'AQUEST PERÍODE,
EL QUAL ÉS SENSE CAP DUBTE EL MÉS RIC I FECUND DE TOT
L'EXCURSIONISME VILANOVI.
ÉS UNA OBRA QUE NO POT FALTAR A LA VOSTRA BIBLIOTECA

La Junta Directiva d'aquesta entitat, convida a tothom, socis i amics excursionistes a l'adquisició d'aquest llibre.

Per als socis ja hi ha una oferta preferencial de pre-compra pels 100 primers exemplars.

Després de la data de presentació, socis i públic en general, podran adquirir-lo tant a la Secretaria de la Talaia, com a les llibreries, o també a l'editorial El Cep i la Nansa.

Per qualsevol aclariment podeu trucar al 93 893 12 57, de 7 a 9 del vespre.

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'alpinisme i Escalada

Ampli la
col·laboració de:

L'esport
mou Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria General de l'Esport

MARXES TÈCNIQUES REGULADES - 2008

X COPA CATALANA DE MARXES TÈCNIQUES REGULADES

- 30 de març
50ª Marxa d'Orientació per Descripció
Agrupació Excursionista Talaia
- 6 d'abril
7ª Marxa Combinada
Centre Excursionista de Catalunya
- 20 d'abril
11ª Marxa de Sants
UEC de Sants
- 27 d'abril **Campionat de Catalunya**
60ª Marxa de Regularitat i Orientació
Club Excursionista de Ripoll
- 18 de maig
49ª Marxa de Regularitat
Grup Excursionista Campdevànol
- 1 de juny
52ª Marxa d'Orientació
Unió Excursionista Sant Joan de les Abadesses
- 5 de juliol
2ª Marxa Nocturna de Regularitat i Orientació
Club Centre Excursionista d'Avinyó
- 5 d'octubre
45ª Marxeta (Sistema Dufour)
Centre Excursionista Molins de Rei
- 19 d'octubre
14ª Marxa Dufour
Club de Futbol Reddis (SE)
- 16 novembre
31ª Marxa de Regularitat de les Terres de Lleida
Centre Excursionista de Lleida
- 23 novembre
54ª Marxa de Regularitat
Centre Excursionista de Badalona
- 30 novembre
45ª Marxa d'Orientació "El Cuc"
U. E. Catalunya de Cornellà

Informació
i inscripcions:

www.feec.cat

TRAVE
EQUIPAMENT TÈCNIC ESPORTIU

